

Baade - Og Onsdag Hvor er vi på vej hen? Afgeniet Lene Andersen 2007.

Baade- Og Onsdag Hvor er vi på vej hen? Hvordan kommer de nærmeste 20-30 år til at se ud? Hvordan vil vi gerne have, at de kommer til at se ud?

"Når dine børn en dag når den alder, du har nu, hvilken slags verden vil du så ønske for dem, at de lever i?"

"Fremtiden ligger i vore hænder. - I højere grad end nogensinde før, kunne man fristes til at sige."

"Vi har en enestående viden, fantastisk teknologi, næsten uanede muligheder. Hvad vælger vi at bruge det til? Hvad vil vi med os selv som menneskehed? Hvad kunne du tænke dig at være med til at skabe for dine børn og børnebørn?"

"Du står med et idékatalog i hånden.... Tør du læse videre?"

Skrevet af Erling S. Nielsen den 23. maj 2020, i koncentrat på 56 sider af i alt 463 sider.

*Jeg havde til hensigt at forstå visdom og kundskab, dumhed og dårskab.
Jeg måtte erkende, at også det var jagten efter vind, for jo større visdom, des større kval,
den, der øger sin kundskab, øger sin smerte.*

Prædikerens Bog

Side 55. Generelt kan man sige om fremtiden at der er en god nyhed og en dårlig nyhed.
Som er?

Den dårlige nyhed er at vi sidder i problemer til halsen: global opvarmning, en fuldstændig sindssyg ujævn fordeling af verdens ressourcer, et svagt og korrupt FN, religiøs og politisk fanatisme, international terror og uintelligent krigsførelse, spredning af atomvåben og biologiske våben til mildest talt ustabile regimer og skrappelløse terrornetværk, opløsning af de kendte samfundsstrukturer, udbredelse af analfabetisme og manglende evne til kritisk tænkning i store dele af verden, sult og fedmeepidemi på én gang, udpint landbrugsjord, tab af biodiversitet, en AIDS-epidemi som er løbet løbsk i Afrika og Asien, selvoptagede og uduelige ledere, demokratiske politikere der ikke kunne drømme om at gå til valg på et eneste af disse her emner – samt befolkninger som vælger dem, en generel forurening som vi formodentlig slet ikke har forstået omfanget af endnu, og et idiotisk overforbrug i Vesten.

Og den gode nyhed?

At størstedelen af de problemer vi har, dem har vi selv skabt. Dermed har vi teoretisk set også muligheden for at løse dem. Alt det kræver, er at vi beslutter os for at gøre det.

Så det gør vi bare?

Nej, det gør vi jo nok næppe "bare". Men vi har muligheden. Dét er ret unikt. Det har vi aldrig haft før. Vi har evnerne, vi har informationen, vi har værktøjerne. Spørgsmålet er kun, om vi også har viljen. I modsætning til tidligere, hvor den største trussel mod os var naturkatastrofer, høj børnedødelighed, infektioner, epidemier og vilde dyr, så er vi faktisk selv herrer over stort set alle de problemer vi står med lig nu. Børnedødelighed, infektioner, epidemier og vilde dyr kan vi faktisk beskytte os imod, der er kun et spørgsmål om vilje til at ændre vores globale forbrugsmønstre. Risikoen for naturkatastrofer findes stadig, men de fleste har vi faktisk teknologi der kan advare os imod i forvejen, hvis vi bare fik den installeret og gad bruge de ressourcer som det kræver. Det eneste som seriøst truer menneskets eksistens på planeten Jorden, og som vi ikke er herrer over, det er et meteornedslag af en vis størrelse. Det ville rent faktisk være den eneste udefrakommende undskyldning vi som menneskehed har for at uddø som art. Alt andet kan vi kun tilskrive os selv.

Det var ellers noget af en pille at sluge!

Sådan er det at være voksen. Man ser sine problemer i øjnene....

Og det er dét fremtiden handler om? Vores fælles indtræden i de voksnes rækker? ....

Det er blandt andet dét fremtiden handler om. Den kultur vi har været vant til siden landbruget opståen for omkring 12-15.000 år siden samt fra de nuværende religioners tilblivelse for cirka 2.500 år siden og frem til i dag, har givet os nogle bestemte rammer og forudsætninger for at håndtere verden. Under ét kalder jeg det en pubertetsperiode, og man kan sige at det store overordnede paradigmeskift er at vi nu går fra en pubertær kultur til en voksen kultur, fra en rigtig-eller-forkert-kultur til en dilemma kultur.

Tingene er ikke sort/hvide mere? Det er komplekst?

Fra at alting kunne siges at være enten rigtigt eller forkert, så kommer vi til i langt højere grad til at stå over for problemstillinger, hvor vi må erkende at rigtigt eller forkert er et både-og. Grunden til at det bliver sådan, er ganske rigtigt at nutidens problemer er langt mere komplekse, end de var tidligere, men hvorfor er de så dét?

Fordi der er flere faktorer involveret?

Og fordi vi er rendt ind i et loft for, hvor meget vi kan feje ind under gulvtæppet. Dengang vi bare kunne eksportere vores dårlighed til den anden side af jordkloden; dengang vi kunne sende vore unge mænd i krig som kanonføde, når der var overbefolkning, og vi trængte til at give nabolandene nogle bank uden at tænke på lidelserne i hverken deres eller vores egne samfund; dengang vi bare kunne hælde forureningen i kloakken og ud i naturen; dengang der kun var én religion i hvert samfund; dengang vi ikke risikerede at vore forbrydelser dukkede op på CNN i løbet af en times tid; dengang der var simple ja-nej svar på vore problemer. Men det er der ikke længere, og det kommer til at få fundamental betydning for vore værdier, vores samvær, vores politik, vores økonomi, vores måde at tænke om hinanden på, vores selvforståelse og vores liv i det hele taget.

Vi kommer til at gå til problemerne på en mere voksen måde?

I det omfang vi kan finde ud af det, ja. I det omfang, hvor vi ikke kan finde ud af det, vil det kun føre til mere frustration, flere sammenstød og mere terror og krig.

Irak var et dilemma?

Irak krigen i 2003 med et eksplicitte formål at vælte diktatoren og masseorderen, Saddam Hussain og hans sønner. Og det lykkedes. Læs her [SADDAM Fyrsten fra Tikrit af Helle Lykke Nielsen 2004](#), og bogen [SADDAMS LIVLÆGE Tyve år som diktatorens fortrolige af Ala Bashir – Lars Sigurd Sunnanå \(2004\)](#)

Som vi ikke kunne finde ud af at håndtere, og se nu hvilken suppedas både Irak og det internationale samfund sidder i! For 100 år siden havde det været "simpelt" nok, da havde man bare gået ind og erobret landet og koloniseret det.

Og slået dem ihjel som stod i vejen?

Store dele af problemerne i Mellemøsten skyldes jo faktisk at det var præcis dét vi gjorde. De etniske og politiske konflikter som findes i Mellemøsten i dag, skyldes i høj grad at det er europæere der har besluttet grænsedragningerne uden at kigge på, hvor de etniske grupper holdt til, og hvor det ville have været logisk at trække grænser mellem befolkningsgrupperne. Grænserne går dér, hvor det så smart ud på et kort. Når man vel at mærke kiggede på kortet i London eller Paris og for nemhedens skyld tegnede grænsen med en lineal. - Hvad hedder en lineal på engelsk?

A ruler.

Og sådan har europæerne "rulet" verden siden 1500-tallet: *"Vi er de kloge, hvide mænd i pudderparyk, og I er nogle primitive halenegre, og nu slår vi lige de streger, der skal slås!"*

Dét er jo en pubertær måde at møde verden og andre mennesker på. Det samme gjaldt arabernes slavehandel i Afrika [læs her bogen *Det Tilslørede Folkemord – Den arabiske slavehandel i Afrika af Tidiane N'Diaye \(2015\)*](#) og [\(den katolske\)](#) kirkens mission og myrderier i Mellemamerika, og det gælder kineserne i Tibet og russerne i Tjetjenien; der er ingen der har haft magt uden at få blod på hænderne. Det er på tide at vi bliver voksne i forholdet til hinanden, både som individer og kulturene imellem. Det er konsekvenserne af vores pubertære adfærd, vi stadig slås med i dag, og det er blandt andet vores løsninger på disse problemer som bliver afgørende for, hvilken fremtid vi får....

Side 75. Vores livsvilkår er under radikal forandring, og som art vil vi komme til at fortsætte under helt andre vilkår. Forudsætningen for at ikke 98% af os bliver **homo Liguens** på den rigtigt, rigtigt dårlige måde og bliver slaver for de øvrige 2% og teknologien, det er at vi får styr på vores etik og på humanismen, inden vi udvikler alle disse her fagre nye teknologier som kommer til at ændre radikalt på vores vilkår som mennesker.

Homo Liguens

Den type menneske som ifølge Baade-Og bliver konsekvensen af de nye teknologier og samfundsforhold, som nutiden er ved at skabe. **Fra ordliste til Baade-Og**

Den nuværende, vesteuropæiske etik som sætter individet i centrum, er et produkt af alt det vi har kendt indtil nu: landbrugssamfundet, opfindelsen af agerbruget, håndværks-samfundet, de monoteistiske religioner, Humanismen og den mekaniske teknologi, Renæssancen, Oplysningstiden og industrisamfundet? - Det globale informationssamfund og nanoteknologien og alle de andre ting som er ved at vende op og ned på dét at være menneske, kommer til at kræve en ny etik?

Eller at vi sørger for at få rigtig godt og grundigt styr på den vi har! Ellers kommer vi til at miste både vores frihed og vores tryghed – og vores menneskelighed. Dét at være menneske som vi har været det siden tidernes morgen, med den selvforståelse, som vi har haft de seneste 2-3000 år, og de muligheder og rigdomme som vi har udviklet de seneste 2-300 år, dét kan vi godt vinke farvel til. Bum, hele molevitten.

Enten tager vi os sammen, eller også er det farvel homo sapiens, demokrati, personlig frihed og vesteuropæisk civilisation?

Samt alle de andre civilisationer med den; kristendommen, jødedommen, islam, hinduismen, jainismen, buddhismen, taoismen, de oplyste, sekulære samfund og animisterne og jægersamlerne for den sags skyld. Alt dét vi kender, er et produkt af den biologi som evolutionen har udstyret os med, i det øjeblik vi ændrer på de biologiske fysiske forudsætninger for det at være mennesker, ændrer vores kultur og vores vilkår sig også. Og hvis dét skal falde fordelagtigt ud for os selv – bortset fra 2-3 despoter i toppen af det totale overvågnings- og kontrolhelvede – så er vi nødt til at blive voksne. Og det kan kun lykkes, hvis vi kan beskytte hinanden mod overgreb, garanterer retten til forskellighed, og insisterer på at vi alle har en plads i verden, når vi først er sat i den. Kan vi ikke dét, så er vi rent ud sagt ude at skide som art!

Globalt?

Samtlige seks eller otte milliarder, eller hvor mange vi nu nå at blive i mellemtiden.

Fremtiden handler slet ikke så meget om teknologi som vi går og tror, den handler om idéer?

Og dem skal vi have styr på; ellers kan teknologien komme ud på ét. Eller rettere: hvis vi ikke får styr på etikken, og hvad vi vil med os selv som menneskelighed, så kommer teknologien til at styre livet på jorden, og det bliver ikke vanvittigt hamrende sjovt at være dem der er styret af teknologien. Vi skal til at vælge, simpelthen. Vælge etisk, hvad vi vil med os selv, som menneskehed. Det kalder jeg **Global Eksistentialisme**. ....

Der er altså håb? Det er ikke den rene jammer det hele?

Det bestemmer vi jo selv. – Eller rettere: hvis det er noget der skal bestemmes, så er der kun os selv til at gøre det! ***Her er jeg ubetinget helt enig! Læs min fil: Kvinder søges til løsning af verdens problemer. Den ligger på skrivebordet på PC.***

Så dét vi skal tale om i dag, det er allerførst, hvad det er for nogle helt fundamentale ting vi er nødt til at have styr på, inden det overhovedet er forsvarligt at lade den nuværende teknologiske udvikling løbe ret meget mere løbsk, end den allerede er i gang med. Vi kan ikke standse den teknologiske udvikling som sådan – det ville kun føre til kontrol og undertrykkelse af idéer og tanker, og det skal man ikke ønske sig! Men teknologiens nuværende udvikling uden etiske rammer og en solid samfundsstruktur som udviklingen kan foregå i, det vil også kun føre til katastrofe. ....

Side 78. Retssamfundet. Demokratiet hviler på humanisme og pluralisme og fungerer kun i samfund af individer, hvor man anerkender hinanden som individer. Selvstændige,

ukrænkelige, løsrevne individer der står individuelt til ansvar for deres holdninger, meninger, udtalelser og handlinger. [Læs her Lene Andersens Demokratihåndbog \(2010\)](#)

Side 79. *Men hvordan kan der være retssamfund, hvis der ikke er et demokrati som sikrer alle de ting som du lige nævnte? Hvis der ikke er lighed for loven, og den ene gruppe bare kan tryne den anden, så er det vel ikke et retssamfund?*

Det kan det godt være. Det er bare et retssamfund med en udemokratisk lovgivning, udstedet af kongen eller hans håndplukkede ministre....

Hvis der var noget der overhovedet mindede om lov og ret i Irak, før amerikanerne og vi andre begyndte at angribe, så blev det – bevidst eller ubevidst – slået i stykker ved invasionen. Det skete ikke, da Tyskland og Japan skulle demokratiseres efter krigen.

Der var også andre faktorer som gjorde en demokratisering af Japan og Tyskland mulig, men begge steder fandtes der et retssamfund i forvejen. Der er næppe heller nogen tvivl om at når Indien er et demokrati i dag, så er det, fordi englænderne indførte Commonwealth lov i Indien.

Strukturen var i orden, da demokratiet blev indført?

Dét som er interessant er at se, hvad der kommer til at ske i Kina. Kina er et af verdens ældste retssamfund, men er ikke et demokrati. Endnu. Mao Zedong ([verdens største massemander på niveau med Josef Stalin](#)) og andre banditter, inklusive en række lokale krigsherrer i 1930'erne og 40'erne, underminerede lov og ret i Kina, men der er jo på vej tilbage, og så er der en stærk individualisering i gang.

Så Kina bliver demokratisk?

Det er jo på ingen måde en selvfølge. Det kan gå begge veje. Men lad os se, hvad der sker. Det afhænger i første omgang af kineserne selv, men vi andre spiller også en ikke ubetydelig rolle, når vi handler med dem eller vælger at lægge begge olympiader hos dem.

Men det vi skal til nu, er altså noget så usædvanligt som en kærlighedserklæring til retssamfundet! Jeg er nemlig bekymret.

Over retssamfundet og demokratiets fremtid?

Side 80. Over det jeg kalder **Foragtcentrifugen!** Polariseringer er en trussel mod ethvert samfund. Normalt tænker vi på polariseringer som to grupper eller to modsatrettede værdinormer der ikke kan være i stue med hinanden. Men i min frygt for fremtidens udvikling indgår tre grupperinger som risikerer at splitte vores samfund ad. Og jo mere de distancerer sig fra hinanden, desto mere truer de os alle sammen med splittelse og intern uro.

I det danske samfund?

I Danmark, I Europa, i hele den vestlige kultur som helhed og globalt. Den ene gruppe er ret højtråbende i øjeblikket og er meget let at få øje på: det er de religiøse fundamentalister – og her skelner jeg ikke mellem den ene eller den anden. Religiøs fundamentalisme er en trussel imod vores frie og demokratiske samfund, uanset hvilken religion der er tale om. Og måske er "fundamentalisme" endda et forkert ord at bruge. "totalitarisme" er i virkeligheden bedre.

Fordi?

Fordi man godt kan være religiøs fundamentalist og indgå i et demokratisk samfund, så længe man kun opfatter sin religion som et personligt anliggende og ikke et samfunds-

anliggende der skal omfatte andre. Man er næppe den store bidragsyder til demokratiet – men det er jo så mange der ikke er – og som religiøs fundamentalist skal man passe gevaldigt på ikke at rode religion og politik sammen, men det er muligt at være fundamentalist og fungere i et demokrati på demokratiets præmisser. Men det er næppe nemt! *Læs her bøgerne: Islamisme – en orientalsk totalisme af Mehdi Mozaffari 2013 og Totalitarisme – Venskab og fjendskab af Mikkel Thorup – Hans-Jørgen Schantz – Mehdi Mozaffari 2007.*

Men med totalitarisme taler jeg om den form for religionsudøvelse, hvor religionen ikke levner plads til andre **memples** end sig selv. Den totalitære religion vedrører alle aspekter af livet, alle aspekter af dagligdagen, og den vil helst have at alle andre også følger den samme religiøse overbevisning og lever efter de samme religiøse principper.

De tillader ikke videnskabelig erkendelse, filosofi og tænkning som modsiger eller udfordrer de hellige skrifter; den kvæler kultur af enhver anden art, såsom litteratur, film, musik, sport og så videre, og så anerkender den ikke individet og dets ukrænkelighed og dermed heller ikke den personlige dannelse. Den har kun ét dannelsesideal, og dét skal gælde alle.

Memplexer

Samlinger af memers. At synge er memetisk, en hel sang eller en opera er et memplex. At sige et ord er at kopiere et mem, en bøn er et memplex; en hel religion med alle dens dogmer, ritualer og bønner er et memplex. – **Fra ordliste til Baade-Og**

Den vil have totalt herredømme?

Over den enkeltes liv, over samfundet og over lovgivning og kultur, og derfor er den en trussel mod demokratiet. Så lad os kalde det totalitær religion. Dét er altså den ene trussel jeg ser mod det demokratiske samfund.

Den anden trussel er forretningsverdenen og dermed den teknologiske udvikling. Dels kommercialiseringen, dels teknologierne i sig selv, og dels det skred i vores menneskelighed vores selvforståelse og vores livsomstændigheder som teknologierne medfører. Og endelig sidst men ikke mindst. Den fuldstændigt sindssyge økonomiske og teknologiske magt som de nye teknologier medfører for dem der ejer dem. - Hvad hed hypotese fjorten?

"Øget kompleksitet skaber øget polarisering".

Jo mere kompleks teknologien bliver, desto flere ressourcer går der til at udvikle den næste nye dingnot. ....

Skalafri netværk? Alle vil helst købe produkter hos et knudepunkt med mange forbindelser og mange kunder i forvejen?

Den frie konkurrence er simpelthen med til at underminere den frie konkurrence!

Fordi udviklingsomkostningerne er enorme?

Og konsekvensen bliver at den økonomiske koncentration også kommer til at ligne kurven for de skalafri netværk: et lille antal gigantiske virksomheder tjener styrtende med penge, mens et hav af mindre virksomheder vil opnå mådelig succes – hele midtergruppen bliver enten skilt ud i konkurrencen og bliver til det rene snolderi, eller de fusionerer og bliver til store virksomheder.

Men hvorfor sker det først nu? Hvorfor er det ikke sket før? Markedsøkonomien er jo ikke et nyt fænomen?

I princippet er der intet nyt i det her. Det er sådan det hele tiden har været. Tidligere fandt udviklingen bare sted inden for nationale grænser, og det vil sige markederne var mindre, dermed var de største virksomheder også mindre, og derfor var de penge som var involveret også mindre. Nu er markedet globalt, og så bliver ekstremterne tilsvarende større. Samtidig var det sådan at inden for den nationale økonomi, der kunne man regulere på ulighederne gennem, skattebetaling. Det kan vi ikke i den globale økonomi.

For vi har ikke noget globalt skattesystem?

Og dét er nok godt det samme, med de traditioner for korrupition som eksisterer rundt omkring i verden og ikke mindst i FN! Men det gør bare at ufatteligt store rigdomme bliver koncentreret på ufatteligt få hænder uden nogen mulighed for at distribuere pengene tilbage til de områder, hvor fattigdommen er størst.

Læs her min fil i Dokumenter/Politik:

Den britiske økonom Paul Collier har skrevet en bog, der i stedet for den evindelige talen om fremmede i stedet vil have os til at tale om mennesker med forskellig og foranderlig adfærd og økonomi.

Jyllands-posten Torsdag den 5. februar 2015 (I uddrag)

KAPITALEN I det 21. århundrede af THOMAS PIKETTY

Den franske stjerneøkonom Thomas Piketty har med sin bog sat en ny dagsorden for den globale debat om kapitalisme og ulighed. Udgivet 2014

Den anden trussel mod vores demokrati og fælles fremtid som mennesker er altså teknologien og den økonomi som den skaber.

Den tredje trussel er det akademiske miljø. Det er derfor jeg kalder det en **foragtcentrifuge**: hver gruppe sidder inde med hver deres "sandhed" og tror at alle de andre bare skal justere deres tanker og adfærd, så skal det nok gå alt sammen.

Side 84.

Centrifugen

For nu at vende tilbage til centrifugen så er retssamfund, humanisme, pluralisme og demokrati de fire faktorer som sikrer tre ting: ***(pluralisme, en filosofisk opfattelse der hævder at der er flere grundlæggende principper i tilværelsen. Dualisme; den holdning at der skal være plads til flere forskellige holdninger, opfattelser, religioner og kulturer i et samfund; den politiske teori at samfundene i den kapitalistiske verden bliver holdt i balance af de mange indbyrdes stridende interessegrupper og ikke har nogen herskende klasse.)*** **For det første**, retten til at tro, hvad man vil og dyrke sin religion som man lyster.

For det andet handel, økonomisk vækst og teknologisk udvikling, fordi folk kan tænke og mådes og udveksle idéer og varer som det passer dem. **For det tredje** den frie forskning og de akademiske miljøer, fordi der er tankeforsknings- og ytringsfrihed. Demokratiet sikrer og beskytter altså alle tre grupper eller domæner.

Men både akademikere, købmænd og prædikanter hader og foragter inderst inde hinanden af et godt hjerte. I demokratiet er vi alle sammen pæne og civiliserede mennesker, men i virkeligheden kan de tre grupper ikke udstå hinanden:

Akademikerne kan ikke døje købmændenes kræmmersjæl, og videnskaben har ikke den fjerneste respekt for nedarvet overtro.

Købmændene kan ikke forstå den akademiske verden og fatter simpelthen ikke deres idealistiske værdier og kritiske verdenssyn.

Religionen anser det for at være spild af penge, og mennesker opgøres i arbejdskraft og kundepotentiale, ikke som sjæle eller individer.

Samtidig anser religionerne naturvidenskaben for at være det rene kætteri og frygter den videnskabelige analyse mere en djævelen selv. Med hensyn til teknologierne og pengene anser den for det meste vellevned for en synd, moderne teknologi for at være i modstrid med Vorherres planer, og kræmmersjælen for at være fortabt og solgt til djævelen.

Det er vist liiiiige sat på spidsen, hva'?

Sandt. Gennem århundreders møjsommelige evolution har religion, teknologi, videnskab, økonomi, forretning, idealisme og filosofi dels skilt sig ud fra hinanden – går vi tilstrækkeligt langt tilbage i tiden var de alle ét og samme....

Retfærdigvis skal det siges at ofte kan de være i stue med hinanden to og to, men så afskyr de i fællesskab den tredje. Og hvis to af dem rotter sig sammen og overtager samfundet uden at give plads til den tredje, så bliver det heller ikke noget godt samfund at leve.

Forretning + Religion

Kombinationen af religion, forretning og teknologi hænger fint sammen – den katolske kirke har levet højt på det i snart 2.000 år – men så må videnskaben stå for skud. Samtidig har enevældig religion uden modspil fra et verdsligt intellektuelt miljø aldrig haft nogen skrupler over for at udnytte den seneste teknologi til at undertrykke mennesker med.

Inkvisitionen brugte flittigt, hvad der fandtes af torturinstrumenter og efterretnings-teknologi på dens tid, og Al-Qaeda har ingen fine fornemmelser over for brugen af mobiltelefoner, internet og moderne våben, selvom de ønsker at bringe os alle sammen tilbage til Profetens tid.

Våben som udelukkende er blevet udviklet, fordi den vesteuropæiske kultur har tilladt naturvidenskaben og kritisk tænkning der har gjort teknologien mulig?

Samtidig holder de sig heller ikke for gode til at bruge de mest uetiske forretnings-metoder i form af gidseltagning og afpresning, så jo, religion og forretning går fint hånd i hånd!

Videnskab + Forretning

Videnskab og forretning går også fint i spand, for sammen deler de nysgerrigheden skabertrangen, og sammen kan de udvikle teknologi. Men så er religionen som regel ude, og selvom der sidder et par forkølede akademikere og forskere i normativ etik, så er det sjældent dem der leger med ved bordet, når teknologien bliver skabt.

Så er det pragmatismen der råder?

Plus en ren og skær begejstring for at finde på noget nyt. Men dermed fortrænger eller fornægter videnskab og forretning en væsentlig del ved dét at være menneske.

Religionen er indlejret i vore gener på grund af evolutionen?

Det er shamanisme og åndemaneri der har bygget vore hjerner, og hvis vi ikke får en dosis humbug med jævne mellemrum, så er vi ikke hele mennesker. Et rent akademisk-teknologisk-økonomisk samfund har altså heller ingen humanisme, hvilket enhver burde kunne få øje på ved at beskæftige sig med Sovjetunionen i en halv times tid.

Videnskab + Religion

Endelig har religion og videnskab dét tilfælles at de ikke skal kaste et produkt eller overskud af sig. Men der er nødt til at være købmænd og håndværkere og maskiner og bønder, for at et samfund kan få noget at spise.

Uden forretning og teknologi ville der slet ikke være noget samfund?

Mennesket lever ikke af brød alene, men uden brød går det til gengæld slet ikke, og dét kan nok så mange videnskabelige og religiøse tanker ikke selv frembringe!

Videnskab + Forretning + Religion

Men først og fremmest **er** de tre grupper eller domæner forskellige, og de udgør forskellige aspekter af dét at være menneske, og på den anden side er vi nødt til at have dem alle tre i vores liv i et eller andet omfang, ellers er vi ikke hele mennesker. Vi har brug for velfærd og arbejde for at overleve, kritisk tænkning for at blive klogere og religion, fordi det sætter os i kontakt med lag af vores menneskelighed som de to andre ting ikke kan.

Men de har alle tre indbygget i sig en foragt for de to andre, og hvis den foragt får lov til at blive levet ud, så har vi balladen!

Fundamentalistisk – totalitær – religion, for eksempel?

.... Vi er nødt til at **ville** hinanden og **ville** demokratiet, pluralismen, humanismen og retssamfundet, og også arbejde sammen for at de skal have en fremtid.

Ellers er vi på spanden?

Det er jeg seriøst bange for. Men mulighederne for samarbejde findes jo faktisk. De tre domæner indeholder jo hver især noget at tilbyde det demokratiske samfund, og det er vi nødt til at bygge op hos hinanden.

Du talte om beslutninger og valg i mandags, gjorde du ikke?

Jo. Du kan se pilene som peger ind mod midten: når de tre domæner samarbejder og virkelig vil humanismen og demokratiet, så bidrager økonomien og teknologien med velstand; religion bidrager med fællesskaber, hvor alle kan være med, også de svageste – faktisk er religionen det eneste sted, hvor folk pålægger de stærkeste pligt til at være sammen med de svageste og tage sig af dem, ikke blot betale sig fra at nogle andre gør det – og videnskaben bidrager med uddannelse, oplysning og dannelse, og ikke mindst; livsnødvendig viden og metode til at tænke kritisk og ikke blive taget ved næsen. ....

Vi er simpelthen splittet op allerede? Og forholder os ikke til en fælles etik?

Dét gavner hverken demokratiet, pluralismen, humanismen eller retssamfundet! Så der, hvor tingene peger hen i øjeblikket, ser fremtiden desværre ikke lys ud.

Den er sat på fuld centrifuge? - du har skrevet kynisme, dumhed og arrogance her; er det dér foragten bringer os hen?

Religionerne, forretningsverdenen og videnskaben vil stå i hvert sit hjørne og råbe ad hinanden?

I øjeblikket er akademikerne ude med riven efter religionerne – Richard Dawkins især, men også andre – men de er oppe imod 6 millioner års evolution som har bygget vores hjerner til shamanisme, og desuden udgør de et absolut mindretal og er desuden kraftigt afhængige af demokratiets beskyttelse for ikke at være de første der bliver klynget op, hvis de totalitære religioner får frit spil.

Samtidig har den globaliserede kapitalisme friset nogle markeds kræfter som er i gang med at producere et globalt proletariat som ikke har selv de mest basale økonomiske muligheder for at leve et anstændigt liv, og det eneste sted der er trøst og lovgivning på

bedre tider at hente, det er i religionerne. Vel at mærke den form for religion som ikke inkludere kritisk tænkning og demokratiske værdier. **Som regimerne i Mellemøsten.**

Totalitær religion?

Eller i hvert fald stærkt fordummende religion! **Som Islam!** - Hvilket i sidste ende kan komme ud på ét, fordi fordummelse har en tendens til at lede direkte til totalitarisme.

Her igen islam og de islamiske samfund!

Side 90. Hvis vi lige skal gøre tegningen her helt færdig, så er der også et fjerde domæne, og meget symbolsk så kan vi tegne det inde over midten: det er politikerne og embedsmændene.

Demokratiets "tjenere"?

"Minister" betyder faktisk tjener. - Så længe de bliver i niveau med de tre andre, så tjener de demokratiet og retssamfundet, men hæver de sig over det...

Så bidrager de til centrifugeringen?

Jo længere regeringer fjerner sig fra retssamfundet, humanismen og demokratiet i det hele taget, desto mere fjerner den sig fra de andre?

Og det er med til at skabe dumhed, kynisme og arrogance, når centrifugen begynder at snurre. ...

Side 92.

Globalt demokrati

Der var ingen høvding eller enkelt leder til at dirigere gruppen. Der var ingen rige og ingen fattige. Ansvar og ledelsen af det lille samfund lå naturligt i hænderne på de bedst egnede, de erfarne ældre mænd, og deres autoritet hvilede udelukkende på gruppens tillid til dem. Jeg blev betaget af den naturlige værdighed, mange af disse gamle mænd besad.

De havde en egen indre, rolig værdighed, udtrykt i holdning og mine, ikke udsprunget af nogen herskernatur eller selvhævdelse. (...)

På grund af reglen om, at en enke automatisk gik over til en eller flere af den afdøde mands brødre, var der ingen enlige enker og ingen forældreløse børn. Enkerne blev betragtet som gift med de mænd, der allerede tidligere, ifølge ægteskabsreglerne, havde været blandt deres mulige ægtemænd, og børnene blev optaget i de nye familier. (...)

Den logiske følge af ægteskabssystemet var, at der ikke fandt nogen form for ægteskabs-ceremonier sted blandt de australske indfødte. En pige tilhørte sin ægtemand lige så meget i sin barndoms som senere, når hun blev hans kone. Og ifølge den geniale matematik i et navnesystem, som var baseret på stavelserne i navnene, kunne ingen nogensinde komme til at gifte sig med sin fætter eller kusine, højst med sin halvfætter eller halvkusine.

De australske aboriginals Forsvundne Verdener. Jens Bjerre. 2005

Dette er videnskabelig interessant. Hvorfra ved disse urfolk at indavl er farligt ?????

.... en udbredelse af demokratiet til alle afkroge af verden med de elementer som det indebærer. .... "Imperialist" .... Mener du ikke at alle mennesker har krav på at blive set som et individ, når nu individet er opfundet? Eller er det imperialisme at insistere på at hver eneste af kloden 6 milliarder mennesker skal have lov til at udnytte deres individuelle medfødte potentiale og har krav på både tryghed og frihed til at udleve det? Eller mener du at indianere og afrikanere og sydamerikanske indianere og hele Mellemøsten er født som masse mennesker uden individualitet?

Nej, men slår vi ikke alle disse her menneskers oprindelige kultur ihjel ved at individualisere dem?

Jo. Og derfor handler fremtiden om dilemmaer, som jeg indledte med at sige. Fremtidens globale og lokale kultur bliver en dilemmakultur, og ét af dilemmaerne er: skal vi respektere religioner og kulturer der undertrykker individets muligheder, eller skal vi gøre vores yderste for at også morlille i jordhytten lærer at læse og skrive og blive en aktiv deltager i det nationale og globale samfund og måske endda slipper for at blive omskåret?

Skal vi inkludere alverdens naturfolk i den udvikling som før eller siden vil ramme dem under alle omstændigheder, eller skal vi undlade at fortælle dem at vi andre findes og så holde dem under observation fra nu af og i al evighed?

Lade dem leve i reservater, mens vi andre bare går og kigger på dem?

Som sådan en slag zoologisk have for stammefolk. Indtil Anden Verdenskrig var det let nok, da ville vi bare have taget deres land og skudt dem, hvis de brokkede sig.

Men vi er blevet klogere i mellemtiden?

Forhåbentlig. Og resultatet er et dilemma: deltage i vores kultur, i oplysningen og moderniteten vil ødelægge deres kultur, en masse uvurderlig viden vil gå tabt, og mange af dem vil ende i frustration, elendighed, druk og stoffer. Men er der et alternativ?

Kan det ikke gøres uden elendighed og stoffer?

Det kunne det formodentlig, men så skal vi virkelig ville det! Det er en del af vores globale eksistentielle valg: skal individet, humanismen og demokratiet omfatte alle, og skal vi gøre, hvad vi kan for at hjælpe dem på vej, hvor det ikke allerede findes, så overgangen bliver så skånsom som muligt, og de har muligheden for at bevare dele af deres kultur undervejs? Eller skal vi overlade processen til de globale markeds kræfter?

Det er den vej det går?

Alle kulturer, hvor individet ikke allerede er i centrum, vil før eller siden gå samme vej. Om ikke det, så fordi folk har adgang til internet og information, og før eller siden vil de gøre krav på at udfolde sig individuelt. - med mindre religionen får fingrene i dem først, og fortæller dem at de ikke skal tænke og udfolde sig individuelt. Eller totalitære regimer af den ene eller anden art gør det samme. ***Som den kinesiske kommunisme, i det 21. århundrede***

Under alle omstændigheder er der kun én vej frem, hvis vi ikke skal kaste os i totterne på hinanden globalt og forstærke den polarisering som findes mellem økonomisk kynisme, videnskabelig arrogance og religiøs fordummelse, og det er retssamfund, humanisme, pluralisme og demokrati.

Side 94.

Old Europe Old paradigm

Aristoteles' logik er så indgroet i vores verdensforståelse i Vesten at vi ikke en gang er klarover at hans formuleringer er krænet ned over stort set alt, hvad vi tænker og mener. - og gudskelov at hans tanker fik den indflydelse som de gjorde, må man sige, for uden den aristoteliske logik havde vi ingen Renæssance, ingen oplysningsfilosofi, ingen moderne naturvidenskab og formodentlig heller ikke noget frit samfund med ytringsfrihed og sammenhængende argumentation.

Fordi der var Aristoteles der slog fast – han har hvert fald fået æren for det – at et arguments gyldighed ikke afhænger af emnet, eller hvem der udtaler argumentet, men

udelukkende af argumentets logiske form. - Der er intet emne som på forhånd garanterer at dét som folk siger, er i overensstemmelse med virkeligheden.

En **påstand** er et udsagn, som tillægger en ting noget.
En **benægtelse** er et udsagn, som fraskriver en ting noget.

Logik Aristoteles (384-322)

Da enhver forandring sker mellem modsætninger, og modsætninger enten kan være enkel modsætninger (kontrære forhold) eller modsigelser (kontradiktioner), og da en modsigelse ikke tillader noget mellem de to modsatte ting, er det klart, at det "mellemliggende" må gælde enkle modsætninger (kontrære forhold).

Naturforskning i almindelighed Aristoteles (384-322)

Historien har lært os, at der ingen skråsikre sandheder findes.

En god portion tolerance er nødvendig, og en opdeling af verden i sort og hvid er den største fare for mennesket såvel som for menneskeligheden.

Bent Melchior

Kærligheden er tålmodig, kærligheden er mild, den misunder ikke, kærligheden praler ikke, bilder sig ikke noget ind. Den gør intet usømmeligt, søger ikke sit eget, hidser sig ikke op, bærer ikke nag. Den finder ikke sin glæde i uretten, men glæder sig ved sandheden. Den tåler alt, tror alt, håber alt, udholder alt.

Paulus

Man lærer sin egen kultur bedst at kende ved at gøre sig fortrolig med andre kulturer. Ens egen kultur vil først afsløre sin dybde, værdi og mening, når den finder sit eget spejlbillede i andre kulturer, fordi de kaster det klareste lys over ens egen og derigennem hjælper en til selv at forstå den bedre.

Herodot ca. 484-425

Side 141. **Både-og?**

To modsatrettede krav set ud fra en traditionel europæisk tankegang.

Vi kan ikke finde ud af både at styrke vores eget og give plads til det som er anderledes på samme tid? Vi kan ikke rumme modsætningerne på én gang?

Det er det i virkeligheden de færreste der kan, og i den forbindelse er det næppe en tilfældighed at indvandrere fra områder med kulturer der er baseret på Østens filosofi og principperne om yin og yang, og hele den dyrkelse af komplementariteten som ligger i deres tankegang, har haft relativt nemt ved at integrere sig hos os – eller rettere: forsvinde i mængden – mens indvandrere fra den muslimske kulturkreds – der på mange måder ligner vores egen og har en monoteistisk tradition der ligesom vore fordømmer det anderledes - har haft meget større problemer at passe ind.

Det er i virkeligheden, fordi vi helt grundlæggende tænker ens at vi ikke kan finde ud af at leve sammen side om side?

Og uanset, hvordan vi end vender og drejer det, så er idéen om at være noget særligt i Guds øjne en meget gammel opfindelse. .... Tanken om at omvende andre, hvis de tror på noget andet end én selv, og at der kun skal være én sandhed, er en kristen opfindelse, og

islam er p.t. den religion som mest utvetydigt påstår at alle andre har misforstået Guds vilje. *Sandheden er, at alle religioner har misforstået Guds vilje, idet ingen af dem har den fulde sandhed.*

Men vi er alle et produkt af den samme slags tankegang, og det har alt i alt givet stof til 4-5.000 års krig og ufred?

Naturreligionerne handler om at indgå i en symbiose med naturen, og det er fuldstændigt utænkeligt inden for deres verdensbillede at spirituelle forklaringer skulle kunne være i modstrid med hinanden; verden er jo ikke opdelt, den er et hele. Buddhismen kunne ikke drømme om at ændre på folks tro. Hindu er noget man er født til. Det kan slet ikke lade sig gøre at konvertere til hindu. De gamle grækere kunne ikke forestille sig at deres gudeparnas vedkom andre. Romerne tvang de erobrede folkeslag til at dyrke kejseren, men ellers lod de folk beholde de guder de var glade for. Der var masser af krige og erobringer og slagtninger af folkeslag i antikken, men det handlede om kongemagt, royalt hvemjag-egotrip, erobringer af land og hævn togter for gammelt nag. Det var et spørgsmål om at dyrke sin egen storhed eller vinde æren tilbage. Det var ikke et spørgsmål om, hvad der befandt sig inde i hovederne på folk rundt omkring én og i de lande man erobrede.

Det er monoteismen der skaber alle problemerne? Det er monoteismen som gør at vi ikke kan snyder dem som er anderledes, at vi ikke kan respektere hinanden?

Det er nok snarere det løsrevne, klarover hvemjag der er bange for de andre hvemjag'er og for at blive udraderet der har skylden.

Klaroverhed Det traditionelle bevidsthedsbegreb bliver i Baade-Og Tirsdag delt op i bevidsthed (s.d.) og klaroverhed. Bevidsthed defineres som et fysisk relateret fænomen, klaroverhed defineres som et erkendelsesmæssigt fænomen. Både gennem evolutionen (fylogenetisk) og gennem opvæksten (ontogenetisk) stiger klaroverheden. Dette skyldes at evolutionen har frembragt stadig mere komplekse hjerner, og gennem livet tilegner individet sig stadig større evner for refleksion over omverden og over sin egen situation i omverdenen. Det voksne individ er **selvrefleksivt og selvklarvert.**

Men monoteismen, den græske filosofi og den romerske imperiestruktur som monoteismen er koblet sammen med i kristendommen, er alle tre produkter af dette klarovre hvemjag, og det er islam også. Jødedommen er lige så bange for at blive ignoreret og gå i glemmebogen som islam og kristendommen er, men i det omfang den historisk set måtte have haft missionerende tendenser, så har den i hvert fald droppet dem for længe siden. Dertil er kristendommen og islam ikke helt nået til endnu. De har i hvert fald ikke gjort det til deres erklærede mål at holde op.

Med at missionere?

Tværtimod har de stadig som grundprincip at frelse verden gennem omvendelse. Tilgangen til det og metoderne er forskellige, men det er de to der har problemet. Det er verdens to største religioner, og det er de to der teologisk set er nødt til at blive voksne og acceptere at der findes alternativer til deres egen verdensanskuelse, og at disse andre **mempleser** også har eksistensberettigelse.

Mempleser Samlinger af memmer. At synge er memetisk, en hel sang eller en opera er et memplex. At sige et ord er at kopiere et mem, en bøn er et memplex; en hel religion med alle dens dogmer, ritualer og bønner er et memplex.

De skal vende sig til komplementariteten?

Komplementaritet Forholdet mellem to påstande eller situationer, som gensidigt udelukker hinanden, men tilsammen er nødvendige og tilstrækkelige til at forklare fænomenet.

Islam lagde ret tolerant ud i starten, og kristendommen har øvet sig siden Renæssancen og er også ved at komme rigtigt godt efter det.... Men en stor del af muslimerne skal skynde sig og give deres moderne og kritisk tænkende teologer og filosoffer spillerum, hvis ikke diverse islamiske kulturer skal ende i decideret fattigdom, umådelig frustration og deraf følgende vold, eller de simpelthen ender med at folk vender religionen ryggen.

Grundlæggende handel det om at kristendommen og islam må opgive deres binære (***binære; som er sammensat af to dele***) enten-eller-syn på sig selv og rettroen i forhold til deres omgivelser og vantroen.

Hvor de selv har monopol på sandheden, og resten af verden tager fejl?

Hvor der kun er én sandhed, deres egen, og den er koblet op på godheden.

Voksenheden afhænger af at vi tager et opgør med Aristoteles?

I stedet for at komplementere hinanden i vores forskellighed, ligger det nedfældet som filosofis fundament i den europæiske tankegang at når du og jeg er forskellige, og jeg mener at jeg har ret, så må du nødvendigvis tage fejl. Koranen har samme tankegang.

Vi kan ikke være uenige og begge to have ret på en gang?

Så giv ikke efter for de vantro, men bekæmp dem af al magt med Koranen.

Koranen 25:52

I alt, som er sammenhængende og deleligt, kan man have for meget, for lidt eller passende (ligeligt), og det enten med henblik på sagen selv eller med henblik på os; og det som er passende eller ligeligt, er en mellemting mellem for meget og for lidt.

Etik Aristoteles (383-322)

Tanken tænker på sig selv derved, at den bliver delagtig i det, som kan tænkes; den bliver nemlig noget, som kan tænkes, idet den kommer i berøring med og tænker det, således at tanke og det, som kan tænkes er det samme.

Metafysik Aristoteles (383-322)

Med hensyn til sandheden er altså den, som er i midten, en sandfærdig person, og mellemtingen kan kaldes "sandfærdighed", men den forstillelse, som går ud på at overdrive, er praleri og den, som har denne egenskab er pralhans, og den forstillelse, som går ud på at fremstille en sag mindre, end den er, hedder påtaget uvidenhed, og den person, som har denne egenskab, kalde ironisk.

Med hensyn til det behagelige er den person, som er i midten, vittig, og egenskaben er vid, mens det at gøre for meget af det er plumphed, og den, som har denne egenskab, er en plump person, og den der har for lidt af det, er nærmest bondsk, og den tilbøjelighed er bondskhed.

Etik Aristoteles (384-322)

Side 148. Nu kommer det til at gælde alle i vores kultur og hele vores kultur. Det er som nationer og kulturer, vi skal til at se os selv udefra med andre øjne og lære at handle derefter.

Ikke noget med at tegne muhammedtegninger i flæng?

Ikke noget med at skrive ved siden af tegningerne at folk må tåle hån, spot og latterliggørelse, i hvert fald. Med mindre man lige har forsøgt at sætte sig ind i, hvordan det er at blive viftet om næsen med en fornærmelse.

**I der tror! Folk skal ikke gøre nar ad andre folk, for måske er disse bedre end dem selv!
Og heller ikke kvinder ad andre kvinder, for måske er disse bedre end dem selv!
I skal ikke se skævt til jeres egne og ikke give hinanden øgenavne!**

Koranen 49:11

Jesus sagde:

"Den, som kender alt, men mangler sig selv, mangler alt."

Thomasevangeliet (vers 67)

Side 151.

Følelsesmæssig intelligens

Ikke alene er det væsentligt at børnene kommer ud af skolen med nogen viden og en kulturel ballast, vi er også nødt til at være sikre på at de hænger sammen som mennesker der kan begå sig.

Det klassiske eksperiment med hensyn til børns følelsesmæssige intelligens går ud på at finde ud af, om de kan styre deres impulser. Man siger simpelthen til barnet "her har du en skumbanan, nu går jeg ud et øjeblik, og hvis du ikke spiser den, mens jeg er væk, så får du én til, når jeg kommer tilbage" – sammenlagt to skumbanoner i stedet for én.

De børn som kan styre sig selv og lader være med at spise bananen, har en høj følelsesmæssig intelligens, og de som skynder sig at guffe skumdimsen i sig, scorer lavt.

Det interessante ved testen er at metoden efter sigende kunne forudsige, hvilke børn der klarer sig godt senere i livet, og hvem der ikke får succes. Simpelthen, fordi evnen til at kunne styre sig, indgår i sociale relationer og holde aftaler på langt sigt er mere væsentligt, end præcis hvor høj ens intelligens er på andre områder. - Jeg tror ikke at skolerne generelt tester børnene på denne her måde, men det nye og banebrydende er at evnen til at forstå sig selv og andre simpelthen er kommet på skoleskemaet!

Og i fængslerne får det folk til at holde op med at begå ny kriminalitet, når de engang kommer ud af fængslerne igen, fordi de lærer at reflektere over sig selv og deres egen handlinger?

Dét som ungerne og de indsatte lærer, det er blandt andet at kunne definere og sætte navn på deres egen følelser, at kunne udtrykke følelserne, vurdere følelsernes intensitet, håndtere følelserne og at udsætte deres behovstilfredsstillelse og kontrollere deres impulser. Kort og godt lærer de at kende forskel på følelser og handlinger.

At man kan have lyst til noget uden rent faktisk at gøre det?

Hvis man gerne vil have venner og være socialt accepteret, så er man nødt til at kunne styre sig. Hvis vi ikke tager os sammen, når vi omgås hinanden, så gider de andre ikke lege med eller arbejde og bo sammen med os, og derfor bliver disse færdigheder vigtigere og

vigtigere, ikke mindst fordi vi flytter rundt hele tiden og konstant skal indgå i nye sociale sammenhænge.

*Læs her min fil; 17 år for Mogens Frohn Nielsen og Blandt kriminelle muslimer
En psykologs erfaringer fra Københavns kommune Af Nicolai Sennels 2009*

**Videre står attrå i modsætning til valg, men attrå står ikke i modsætning til attrå.
Desuden har attrå at gøre med behageligt og ubehageligt, men valg hverken har at gøre
med ubehagelige eller behageligt**

Etik Aristoteles (384-322)

Side 154. Sandheden 2.0

Vi må lære at leve med det faktum at der ikke eksisterer nogen endegyldig Sandhed. Tværtimod er vi nødt til selv at skabe den og genskabe den igen og igen, så Sandheden kommer flest muligt mest til gode uden at gå ud over de få.

Inklusive os selv?

Ellers var det en dårlig sandhed.

Så vi kan lige så godt indse at sandheden altid kræver en arbejdsindsats og i fællesskab skabe den sandhed som stemmer bedst overens med verden som den er og som i længden kommer os alle sammen – inklusive individet, afvigerne og minoriteterne – mest til gode.

Det giver selvfølgelig to problemer. Det ene er, hvem der i sidste ende kommet til at afgøre, hvad sandheden er. Det plejer at være præsterne og filosofferne, så blev det i en vis grad videnskaben.... Så spørgsmålet er, om det bliver afgjort af de klogeste, de fleste eller dem der bare skriger højest. Det er jo dét, der er problemet på nettet, hvor vi har mere eller mindre demokratiseret fakta.

Det andet problem er at med en verden, hvor alting forandrer sig så hurtigt som det gør, så kommer sandheden aldrig til at holde ret længe ad gangen. Sandheden er i bevægelse.

Den er en proces?

Det er præcis dét den er! Og den bliver aldrig "færdig." Ligesom vi talte om i går at Jeget er en proces hele livet igennem, så er Sandheden også konstant i sin vorden. Det interessante er at der ikke er noget nyt i denne her tanke, det har filosofferne ment siden sofisterne for over 2.500 år siden.

Side 157. Vi er nødt til at **vælge** og sørge for at vores selvklaroverhed skifter fra selvklaroveret reflekteret hvemjeg, til selvklaroveret selvreflekteret hvemjeg og til **Os**.

Og det **vil** komme til at skifte fra hvemjeg til **Os**. Før eller siden. Det er i gang med at skifte fra hvemjeg til **Os**.

Det nye **Os** bygger på den individuelle erkendelse af at der et rent faktisk **er** et **Os**, et globalt **Vi**, og at dette **Os** vitterligt inkluderer os **alle** sammen og ikke blot omfatter vores nærmeste familie eller stammen, men hele den fucking jordklode, altså.

Side 167. Lykken

**Og lykken mener man eksisterer i ens fritid;
vi arbejder nemlig for at kunne have fri, og vi fører krig for at kunne leve i fred.**

Etik Aristoteles (384-322)

Var ligestilling ikke også én af de faktorer som var med til at gøre folk lykkelige?

Talte vi ikke om dét i mandags?

Det var nemlig dét som var én af faktorerne for graden af lykke i et samfund; lighed mellem kønnene, modernitet, graden af demokrati, sikkerhed, fraværet af klasseskel og lav militarisering. - Og hvorfor har det indflydelse på lykken?

Fordi det giver både frihed og tryghed?

Fordi dét som gør os lykkelige, er forskelligt fra person til person. Og kun i et demokratisk samfund, i et voksent samfund, er der plads til at man kan være forskellige og opsøge lige præcis dét der gør en lykkelig. De totalitære samfund tillader kun én slags lykke, nemlig den som både Bibelen, Koranen, Marx, Lenin, Hitler, Mao eller Kim Jong-il siger er lykken.

Så voksne er mere lykkelige end teenagere?

Er det ikke i teenagernes aldersgruppe der er de fleste selvmord? ....

Jeg tænkte sådan mere grundlæggende: det er slet ikke så skønt at være teenager som vi går og bilder os ind?

Det er den rene jammer! Folk på 40 som render rundt og opfører sig som om de var 20 skulle bare vide, hvor rædsomt kedsommelige de er! ....

Er det ikke ironisk! - Jeg tror faktisk slet ikke jeg kan forestille mig noget tidspunkt i historien, hvor selvmord har været så udbredt. Det skulle da lige være under kommunismen – både den i Østeuropa og under Mao i Kina.

Som var decidere selviscenesættelsesprojekter under en alfahan?

Og nu er det det personlig selviscenesættelsesprojekt som knækker folk. Den ene dag er det en modedille at unge tager en overdosis af hovedpinepiller, så er det terrororganisationernes selvmordsbombere, så er det mopperi med sms-beskeder som driver børn til selvmord, så er det happyslapping, og hos japanerne er det æren og præstationsræset der får unge mennesker til at begå selvmord. Hos os selv og i USA er det ensomhed og tilværelsens generelle uoverskuelighed. Der er selvmord alle mulige steder i vores kultur lige i øjeblikket.

Kan du huske at vi talte om ESS i går? Evolutionær Stabil strategi?

Hjælp mig lige...

Det er når evolutionen ikke kan gøre mere for at udvikle en art under de givne omstændigheder.

I det miljø, hvor arten befinder sig, får dyrene ikke nogen overlevelsesfordel af at forandre sig? - Fuglene får ikke mere mad af at deres næb vokser sig længere eller halefjerene bliver mere sorte, for eksempel?

Den evolutionære stabile strategi er den ligevægt der opstår i en dyre- eller planteart, når generne har udstyret arten med en genetisk sammensætning som under de givne forhold ikke kan blive bedre.

Når der ikke er nogen fordel ved at afgive og udvikle en ny genetisk egenskab?

Et af de mest kendte eksempler på spilteorien er ganske rigtigt Prisoners´ Dilemma, og ”spillet” er som følger: Læs her videre **side 169**.

Det interessante er selve dilemmaet: kan de hver især stole på hinanden?

Samarbejde ville gavne dem begge to?

Men ikke den som var alene om samarbejdet. Deri ligger dilemmaet. Så du filmen ”A Beautiful Mind” om **matematikeren John Nash der var skizofren og fik Nobelprisen?**

Nash gjorde den opdagelse at der i spilsituationer og det virkelige liv, naturligvis – indtræder stabile strategier eller ligevægte, de såkaldte **Nash-ligevægte**, ”stabile” situationer som alle gennemspilninger af spillet før eller siden vil ende i.

Spilteorien forklarer, hvorfor kulturer med næstekærlighedsmemer har haft større overlevelsessevne end samfund, hvor disse værdier har haft en marginal position, eller gradvis er trådt i baggrunden. Det gavner både den enkelte og fællesskabet at vi samarbejder og respekterer hinanden og deler suppe ud til de fattige. Problemet med sådan et samfund er at det er enormt sårbart for *free riders*, altså snydetampe som ikke ydet til fællesskabet, eller decideret høge som kommer udefra og har en mere krigerisk etik – eller mangel på samme.

Snydetampene får en masse af englebassernes fordele gratis og høgene kan vade lige ind og æde duerne som ikke er i stand til at beskytte sig? - Med mindre man etablerer et retssamfund som straffer høgene og beskytter duerne?

Præcis. På den anden side ville intet samfund kunne overleve, hvis det udelukkende betød af snydetampe eller høge. Derfor opstår der i ethvert samfund en eller anden ligevægt af duer, englebasser, snydetampe og høge. Og den måde vi skaber ligevægten på, er ved social kontrol i små grupper og lovgivning i større samfund. Vi hader, når nogen snyder, og derfor udsætte vi dem for sociale sanktioner. Læs mere **side 172**.

At ondskab og forbrydelse udøver en tiltrækning på pøbel mentalitet, er ikke noget nyt. Det er en gammel sandhed, at pøbelen altid vil hilse ”voldshandlinger med de beundrende ord: det er måske gement, men uhyre klogt.”

Den foruroligende faktor i det totalitære herredømmes succes er netop dets tilhængeres sande uselvskhed: det kan være forståeligt, at en nazist eller bolsjevik ikke vil rokke i sin overbevisning på grund af forbrydelser mod folk, som ikke tilhører bevægelsen eller endog er fjendtlige over for den, men det forbløffende er, at han sandsynligvis ej heller vil vakle, når uhyret begynder at opæde sine egne børn, og ikke engang, hvis han selv bliver udsat for forfølgelse, hvis han bliver udsat for falske anklager og dømt, hvis han bliver udrenset fra partiet og sendt på tvangsarbejde eller til en koncentrationslejr.

Tværtimod kan han til hele den civiliserede verdens store undren endog være villig til at bistå ved sin egen retsforfølgning og forme sin egen dødsdom, hvis blot hans status som medlem af bevægelsen ikke berøres .

Det totale herredømme Hanna Arendt, 1951

Arendt Hanna (1906-1975) tysk amerikansk politolog og filosof af jødisk afstamning.

Hvis al den anvendte vold blot er resultatet af et bestemt historisk, politisk og moralsk klima, vel, så er ansvaret mit, eftersom det er mig, der har skabt dette historiske, politiske og moralske klima med den propaganda, som jeg har gennemført fra krigsinterventionen til i dag.

***Tale til det italienske parlament
Benito Mussolini, 3. januar 1925***

Side 173. Et eksempel på politisk-memetiske Nash-ligevægte kunne være diktaturstaterne.

Memer. Kultur-DNA. Handlinger som kan kopieres fra person til person, men som ikke er reflekser. Det er memetisk at spise med en gaffel, men det er ikke memetisk at spise. Det er memetisk at tale, men ikke at gabe eller grine. Det er en specifik menneskelig egenskab, at vi som spædbørn spontant kopierer ansigtsudtryk, og det er unikt for menneskene at vi gennem hele vores opvækst imiterer stadig mere og mere komplekse handlinger, som vi ser eller hører i vores omgivelser.

Der synes flertallet *ikke* at systemet er retfærdigt eller OK, alligevel indtræder der en ligevægt som systemet ikke kan bringe sig selv ud af. Diktaturet begynder som en lille bevægelse i det memetiske system: en despot samler loyale folk omkring sig som deler hans memer, ofte en ideologisk idé som ikke er andet end et stort skalkeskjul for despotens eget ønske om magt. Gennem diverse belønningsmemer og udrensningmemer holder han sin inderkreds i en konstant balance mellem frygt og loyalitet, hvor ingen kan føle sig sikker, hvilket får dem til nidkært at praktisere de memer som despoten ønsker, fordi de får nogle personlige fordele ud af det. Gennem personlig karisma overbevises enten hærens generaler eller de frådende folkemasser om despotens memers fortræffelighed, og inderkredsen som selv er under konstant pres fra despoten, praktiserer nu de samme belønnings- og udrensningmemer over for dem som er under dem selv.

Undertrykkelsesmemerne spreder sig nedad i systemet?

Diktaturets memplex er en aggressiv replikator! Der opstår en mageelite som hytter deres eget skind ved at undertrykke dem som er et enkelt trin under dem i magtpyramiden; disse får så til gengæld privilegier og afløb for deres egen frustration ved at undertrykke dem et stykke længere nede, og i bunden er så den undertrykte brede befolkning. For at holde sig selv i live er alle nødt til hele tiden at holde presset kørende over for dem som er "neden under", de forskellige niveauer giver gensidigt hinanden en række privilegier – kopierer en række memer – som de ikke har til sinds at give afkald på, fordi straffen ville være ubærlig. De blandt folket eller længer oppe i magtpyramiden som forsøger at gøre oprør eller tænke selv, bliver udsat for torturmemer og massegravsmemer, og gennem frygt og terrormemer lykkes det den lille elite at holde folk på plads.

Og når det først er nået så vidt, så kan systemet ikke selv forandre situationen?

Så er det også en Nash-ligevægt. Verden er slet ikke så kompliceret, når det kommer til stykket. Når først høgene har magten, så har duerne ikke noget at skulle have sagt.

Men så burde diktaturet vel bryde ned af sig selv, før eller siden? Hvis ingen samfund kan leve uden duer? Hvorfor gør de så ikke det?

Fordi selv et diktatur sørger for at holde sin befolkning i live, sørger for at holde nogen af duerne i live. Hvis der ikke var nogen at være diktator over, var det jo ikke sjovt at være diktator. ***En bekræftelse på dette er Berlinmuren der spærrede den østtyske befolkning inde, selv om det hed sig at det var en beskyttelsesmur mod Vestens imperialister.***

Fidusen ved at være diktator er at være det over nogle selvklarover hvemjeger der ved at de er undertrykt?

Ellers får man jo ikke nogen bekræftelse fra dem! Ellers er det jo ikke sjovt at hænge billeder af sig selv op på alle husmurene iført pornobriller og cigar eller rejse store statuer med sig selv som slår ud med armen og skuer mod horisonten. Ergo myrder man med den ene hånd, mens man som regel belønner folk for at få børn med den anden. Folk hjælper

jo også hinanden i et diktatur, det er ikke hele befolkningen som er høge. Man klarer sig så godt man kan her og nu, og hjælper dem man kender. Endelig eksisterer diktaturer jo kun i kraft af at de er omgivet af andre nationale enheder – hverken Kim Jong il eller Mao eller nogen af de andre forbrydere har jo eksisteret i et vakuum. Uden kontakt med omverdenen overhovedet ville diktaturet gå til grunde indefra på grund af manglende foretagsomhed og produktivitet – hverken religion, forretning eller videnskab ville trives.

De ville kollapse af sig selv?

Før eller siden. Det er termodynamikkens igen: uden udveksling af energi med omverdenen, forfalder det til entropi. ***(den tilstand af uorden el. tilfældighed, der råder inden for et system, fx mellem partiklerne i en genstand)*** Enten ekspanderer diktaturet ved at gå i krig og opretholder sin indre Nash-ligevægt på den måde, eller også opretholdes Nash-ligevægten ved hjælp af samhandel og fødevarehjælp udefra....

Hvis USA tilbageholdte fødevarehjælpen til Nordkorea, og samtlige nordkoreanerne – eller bare halvdelen – døde alle af sult, så ville diktaturet jo forsvinde ganske af sig selv.

Men ikke til en acceptabel pris. ***Og dog. Som det er nu, lader man befolkningen leve på sultegrænsen så den lige netop kan reproducere sig selv, og få en langsom sultedød over generationer, mens Nordkorea får atomvåben og truer den frie verden til fødevarehjælp.***

Hjælpen opretholder en ligevægt? Hvad så med handelssanktionerne mod Irak, de burde vel så have fået dét system til at kollapse?

Men var det intentionen at det skulle ske ved at den irakiske befolkning døde af sult, sådan som det var ved at gå? Nej, filosofien bag handelssanktionerne var at irakerne selv skulle gøre oprør mod elendigheden.

Men oprøret kommer ikke fra de fattige? Det var dét vi talte om i går ...

Jeg tror nu det var i mandags, men pyt med dét. - Det kræver overskud at vælte et diktatur, det kræver mangfoldighed og kompleksitet, og det er netop mangfoldigheden og kompleksiteten som bliver kontrolleret i et diktatur, og det er derved diktaturet bevarer sin Nash-ligevægt. Den middelklasse som skulle skabe mangfoldigheden og værre grobund for tanker om frihed, var enten sat i fængsel eller gjort til sultne slaver. Ergo en Nash - ligevægt som systemet ikke selv kan ændre på.

Og så er det, at vi andre griber ind?

Og når vi selv bliver angrebet eller langt om længe alligevel begynder at få lidt dårlig samvittighed over at være med til at opretholde ligevægten. Der er jo ingen ligevægt som lever i et vakuum. Hverken memetisk eller genetisk.

Og nu har vi så skabt en anden ligevægt med selvmordsbomber og religiøse fraktioner der bekæmper både hinanden og det meste af den irakiske befolkning – plus de udefra kommende styrker? Eller i hvert fald dem af dem der er tilbage...

Men både de kæmpende irakere og de udefrakommende selvmordsbombere støttes eller styres af folk i andre lande og Iran.

Verden hænger sammen?

Det er nok i virkeligheden det eneste, man altid kan være sikke på! Selv Nash-ligevægtene er afbalanceret i forhold til hinanden.

Og danner en slags global meta-Nash-ligevægt? Systemet er et globalt netværk med Nash-ligevægte inden i Nash-ligevægte?

Og givet at alle høgene ikke kan klare sig alene, vil vi alt andet lige altid svinge frem og tilbage mellem overvægt af duer og overvægt af høge. Verden **kan** ikke hænge sammen med høge alene eller høge i overtal.

Men de forsvinder heller aldrig helt?

Så skulle vi lave mennesket helt om og garanterer at der aldrig blev født aggressive, selvoptagne mennesker, eller folk med hang til simple totalitære svar, og dét ville for alvor kræve nogle høge at få gennemført, så nej, de vil altid være der.

Men diktaturet, høgene i overtal, er også en anomali?

Der er i hvert fald en smertegrænse for, hvor stor en andel af høge et samfund kan indeholde, inden det begynder at bryde ned indefra, og hvis vi betragter klodens samlede befolkning som et globalt samfund, så er der nok ikke den store mystik i den måde den internationale politik udvikler sig på. Velstanden bliver skabt der hvor Nash-ligevægten favoriserer duerne og holder høgene i skak, der hvor høgene regerer, der styrer sysemet mod dekompleksitet, fattigdom og sin egen undergang....

Samfundet hænger sammen, fordi vi hjælper og tage os af hinanden, og muligheden for at forklare dét er ny.

Side 182. Vi er skabt i kraft af hinanden, vi er her i kraft af hinanden, og vi kan kun overleve i kraft af hinanden. Det er vores nye erkendelse.

Side 186. *Venlighed er sund fornuft?*

Sandheden er at vi rent faktisk bekymrer os om vores nærmeste og folk vi møder. Vi ønsker at leve i et effektivt og retfærdigt samfund, og vi ønsker i det hele taget at være omgivet af "gode mennesker". Derfor afviser eller straffer vi dem som handler "uretfærdigt" eller snyder, derfor har vi en masse sociale restriktioner, og derfor opfører vi os selv pænt over for andre, også selv om vi inderstinde godt ved at vi aldrig kommer til at møde dem igen. Vi lægger drikkepenge til tjeneren på en restaurant vi aldrig vil besøge igen, vi hjælper folk med en tung kuffert i toget, og når folk ser mig i kørestolen, er der næsten ingen grænser for den hjælpsomhed jeg møder. Selv de mærkværdige teenagere – er faktisk både søde og rare og hjælpsomme. Hvis der ikke er nogen i nærheden de skal spille seje over for, vel at mærke.

Vi vil gerne have retssamfundet, det er derfor vi har brugt 10.000 år på at opfinde det?

Side 188. Men kan vi, kan nogen af os, ærligt sige at vi er uberørt af godhed, når i møder den? Ærlig, uselvsk godhed. Sultne børn som får mad, undertrykte folk som får frihed, syge som får hjælp, mennesker som får et håb, fordi andre mennesker ønskede at gøre en forskel, ønskede at hjælpe, ønskede retfærdighed, ønskede at verden skulle være et godt sted at leve, ønskede at livet skulle give mening og oven i det alt sammen valgte at handle. Handle i Godhed. Den fuldstændigt selviscenesættelsesblottede fordringsløse kærlighedsgerning over for Næsten.

Side 193. Lad os vende tilbage til retssamfundet.

Og demokratiet i fremtiden?

Hvis vi skal have en chance som voksenkultur, er det dét vi er nødt til at sikre først. Lokalt, nationalt, kontinentalt og globalt. Vi er nødt til at opbygge de strukturelle rammer

for humanisme og pluralisme, og vi er blandt andet nødt til at sikre det gennem at opbygge en infrastruktur som alle har adgang til.

Veje og internet og den slags?

Nemlig. Men det er nødvendigt med de rigtige rammer, så jeg er faktisk overbevist om at vore holdninger og handlinger vil skifte. De skifter i løbet af livet og i takt med de erfaringer vi gør os – hvis vi altså er villige til at tage ved lære af dem – og i takt med at vores erkendelse bliver mere og mere kompleks. Det sker ikke mindst, når vi som individer får børn som er direkte afhængige af os. Eller måske især, når man får børnebørn. Ens egne unger er man så forhåbet på skal klare sig, at man laver stort set alle de fejl man kan.

Børnebørnene, dem kan man bare nyde som de er-

Sådan en global bedsteforældrekultur? Det lyder bare ikke særligt sandsynligt.

Nej, men det er der meget der ikke gør, før det er der! ***Her har Lene Andersen ret. Der bør skabes en global bedsteforældrekultur. Læs min fil Guddommelige samtaler bog 1.***

Børn har krav på ubetinget kærlighed, men som voksen er man nødt til at vise initiativ. Hvorfor skulle vi så ikke kunne modnes kollektivt og skifte vore holdninger i takt med vores kollektive livserfaring? ....

Der er niveauer af undertrykkelse og nederdrægtighed som bare ikke er OK længere, og derfor er det overordnet set gået fremad. Men hver generation er født lige så dum og erfaringsløs som den forrige, så forudsætningen for at den kollektive voksenhed vil indtræffe, er at vi skaber de strukturelle rammer som gør det muligt.

Retssamfundet og demokratiet?

Og oplysningen, den kritiske tænkning, humanismen og pluralismen (***pluralisme, en filosofisk opfattelse der hævder at der er flere grundlæggende principper i tilværelsen. Dualisme; den holdning at der skal være plads til flere forskellige holdninger, opfattelser, religioner og kulturer i et samfund; den politiske teori at samfundene i den kapitalistiske verden bliver holdt i balance af de mange indbyrdes stridende interessegrupper og ikke har nogen herskende klasse.***)

De hænger sammen. Udviklingen er afhængig af de rigtige rammer, og dét gælder både for arten og for individet. Man bliver ikke en rigtig, moden voksen der kan se sig selv udefra og tage et individuelt, personligt ansvar for både sig selv og sine børn og ens gamle forældre, medmindre man lever i et samfund der stiller kulturen til rådighed til at gøre det i. Og som art er vi nødt til at skabe rammer, for at vores kollektive voksenhed kan bryde frem. ....

Side 194. Hvis man gerne vil være et populært firma, så gælder det om at få samarbejdet i firmaet til at fungere?

Og hvis man gerne vil være et populært land på verdenskortet som kan tiltrække de rigtige bidragsydere til samfundet, så gælder det om at gøre samfundet og dets infrastruktur så velfungerende som muligt.

Endelig er internettet i gang med at gøre det lettere og lettere at få oplysninger om mennesker man ikke kender i forvejen, men som man overvejer at oprette social eller professionelle relationer med. ....

Side 197. Komplexiteten er forudsætningen for at folket kan skille sig af med uretfærdige systemer?

Endnu er kapitalismen det eneste system der har skabt så meget kompleksitet at der findes en velfungerende middelklasse. - Eller rettere sagt: det er den gryende kapitalisme med håndværkere og småvirksomheder der skaber en middelklasse som sætter uge mennesker i verden med overskud til at tænke på retfærdighed, og nu er kapitalismen så ved at undergrave middelklassen og skabe et kæmpe hul inde på midten mellem de superrige og de superfattige, og så er spørgsmålet, hvem der skal gøre noget ved retfærdigheden denne gang? Men kapitalismen og det liberale, oplyste samfund er stadig det eneste system som indtil nu har skabt så meget kompleksitet, at der er folk som har haft ressourcer til at tænke over uretfærdigheden og gøre noget ved den. I andre økonomiske systemer er folk så fattige at de har haft for travlt med at overleve til at tænke på sociale reformer. **Læs her min fil: *Kapitalen i det 21. århundrede. Af Thomas Piketty.***

Side 200. Det er også venskabet, som synes at holde staterne sammen, og lovgivningen synes at lægge mere vægt på dette end på retfærdighed, for enighed synes at være noget i lighed med venskab, og der er dette, de først og fremmest efterstræber, og frem for alt frigør de sig fra strid, som var det en fjende. Og når man er venner, behøver man ikke retfærdighed, men er man retfærdig, behøver man desuden venskab, og den højeste form for retfærdighed menes at være venlighed.

Etik Aristoteles (383-322)

Side 202. At individer i én kultur eller etnisk gruppe er i stand til at se sig selv og deres egen kultur og deres egen opførelse gennem en anden kulturs eller etniske gruppes briller og tillige opføre sig derefter.

Konklusionen

At hjælpe de fattige med at komme ud af fattigdommen er ikke et spørgsmål om at være moralsk overlegen, medlidende, storsindet eller heroisk. Det er et spørgsmål om at holde op med at være idiot.

Det generøse menneske. Tor Nørretranders, 2002

Konklusionen på alt dette her er at på grund af disse her forandringer i vores erkendelse, i vores værdier og i vores handlinger, så vil vi før eller siden nå til en situation, hvor beboerne på planeten Jorden respekterer hinanden, deles om maden og ressourcerne og skaber en retfærdig verden, hvor vi lever side om side i gensidig respekt.

Det lyder altså unægteligt en anelse naivt?

Det ved jeg godt. Derfor er vi også nødt til at etablere de globale rammer som gør det muligt. Det ville nemlig være endnu mere naivt at tro at vi har råd til at lade være! ...

Jesus sagde:

Jeg er lyset, som er over dem alle.

Jeg er alt. Alt er udgået fra mig og alt er kommet til mig.

Kløv træet: jeg er dér; løft stenen op, og I skal finde mig dér!

Thomasevangeliet 77

***For end ikke Menneskesønnen er kommet for at lade sig tjene,
men for selv at tjene og give sit liv som løsesum for mange.***

Markus 10:45

Side 214. Den danske fysiker Niels Bohr havde en udpræget svaghed for udpræget dårlige cowboy-film. (...) En af de iagttagelser han gjorde, var at det altid var heltene, der vandt duellerne. Den russisk-amerikanske fysiker George Gamow fortæller om Bohr:

”Han udviklede en teori, der forklarede, hvorfor helten er hurtigere og klarer at slå skurken ihjel, skønt skurken altid trækker først, må skurken afgøre, hvornår han skal skyde, hvilket hæmmer hans bevægelse. Helten, på den anden side, handler så snart han ser skurkens hånd bevæge sig. Vi var uenige om denne teori, og næste dag gik vi ind i en legetøjsforretning og købte to revolvere i Western-hylstre. Vi skød det igennem med Bohr, som spillede helten, og han ”dræbte” alle sine studerende”.

Fra Thor Nørretranders Mærk Verden, 1991

Men videre bliver vi først kendt med tiden, når vi fastslår bevægelsen, idet vi fastslår et før og et efter; og vi siger kun, at tiden er gået, hvis vi har lagt mærke til et før og et efter i bevægelsen. Men dette fastlåser vi, i og med at vi godtager, at de to er forskellige, og at der mellem dem atter er noget forskelligt; det er nemlig, når vi indser, at yderpunkterne er forskellige fra midten, og sjælen erklærer at ”nu’erne” er to – et før og et efter – det er da om dette, vi siger, ”tiden” er; det, som er begrænset af nuet, menes at være tid, og lad os forudsætte dette.

Naturforskning i almindelighed, Aristoteles (383-322)

Side 216. Når kompleksiteten i vores kultur, samfund, teknologi, you name it, stiger eksponentielt, og vi ikke længere kan overskue forandringerne, så er vi nød til ny erkendelse. Vores virkelighed er i gang med en forandring, og forandringen finder sjovt nok sted, nøjagtig samtidig med at videnskaben skaber en forklaringsramme som stemmer overens med skiftet. I samme åndedrag som videnskaben er i gang med at give os muligheden for at forstå verden ud fra ikke-lineære begreber, opstår behovet for at tolke verden ikke-lineært. Kaosteorien, netværksteorien, kompleksitetsteorien, relativitetsteorien, komplementaritetsteorien og kvantefysikken vil supplere hinanden og tilsammen ændre vores grundlag for at forstå den verden som i sig selv er i forandring.

Side 222. Mener du virkelig at vi vil nå dertil at vi opererer chips ind i vores hjerner for at blive kvikkere?

Forskningen er i gang. Før eller siden kommer der en nanocomputer som kan gøre os mere intelligente. Spørgsmålet er kun, om vi vælger at tage skridtet, og hvad sådan en i så fald vil komme til at koste. Men i mellemtiden er der jo mulighederne for intelligensfremmende psykofarmaka og gensplejsning af de børn man vælger at sætte i verden.

Og man kan allerede manipulere intelligensen hos rotter?

Det varer ikke længe, før vi mere eller mindre kan vælge, hvor intelligente vores børn skal være. Om vi tillader os selv at stå i dét valg, afhænger udelukkende af vores lovgivning og etik. Teknologien skal nok komme.

Og hvis vi implementerer den, så bliver vi reelt til en ny art?

Læs her om konsekvenserne i Guddommelige samtaler bog 3, og Kanaliseringer. Hvordan livet også kan leves.

Side 229. *Det kræver en velnæret middelklasse at tænke på forandringer?*

Og det gør det, uanset om vi taler om revolutioner, eller demokrati.

Så hvis vi gerne vil gøre demokratiet og retssamfundet globalt, så er der kun én vej frem: spred velstanden.

Det vi står og mangler, er en global middelklasse. Lige nu er det overklassen og underklassen der bliver globaliseret og rejser rundt. De rige, fordi de har råd og gode forbindelser, og fordi de har lyst; de fattige, fordi de er nødt til at flytte for at finde arbejde. Midterfeltet tyndes ud, og alle vil før eller siden blive homo liquens.

Homo Liquens

Den type menneske som ifølge Baade-Og bliver konsekvensen af de nye teknologier og samfundsforhold, som nutiden er ved at skabe. **Fra ordforklaringer Både-Og.**

Og hvis dét ikke skal ske, så er det at vi er nødt til at få det globale samfund til at fungere som et reelt samfund.

Med lover og regler og folkeafstemninger?

Og fri debat og ytringsfrihed og oplysning og hele molevitten!

Der er et valg?

Det er der altid. Men når vi taler om demokrati og politik, så har det i høj grad med økonomi at gøre. Desuden er staten nødt til at kunne løber rundt. Vi vil så gerne eksportere demokratiet, siger vi, men forudsætningen for at der overhovedet er noget at stemme om, er jo at staten har noget at "handel med". Nationen er nødt til at have nogle penge og nogle aktiviteter der skal fordeles og reguleres, ellers er der jo ingen grund til at bedrive politik.

Side 232. *Det man stemmer om, er i realiteten, hvordan pengene i samfundet skal fordeles, og hvis samfundet slet ikke har rådemulighed over en stor del af de penge som får samfundet til at løbe rundt, så er demokratiet hult? - Det er simpelthen en udtalt forudsætning for at demokratiet skal lykkes at der er en økonomi at stemme om, som alle deltager i? Og den forudsætning er mange steder slet ikke til stede?*

Det eneste de har at stemme om i de muslimske lander er fundamentalister eller ikke-fundamentalister? Uden lokale investeringer og en co-evolutionær teknologi og økonomisk udvikling, så kan vi lige så godt vinke farvel til demokratisk stabilitet i Afrika, Mellemøsten og Asien?

*Hvis vi vil have en stabil verden i fremtiden med demokrati globalt, så er vi nødt til at skabe de økonomiske forudsætninger for det? Vi er i virkeligheden nødt til at sørge for at der sker **memetisk** kompleksitetsforøgelse i alle dele af samfundene, når vi blander os? -*

*Når vi forsøger at indføre demokrati rundt omkring, er det **memet** om om demokrati der er ude på egen hånd; det har intet at gøre med et ønske fra vore side om reelle forandringer?*

Memer

Kultur-DNA. Handlinger som kan kopieres fra person til person, men som ikke er reflekser.

Det er memetisk at spise med en gaffel, men det er ikke memetisk at spise.

Det er memetisk at tale, men ikke at gabe eller grine. Det er en specifik menneskelig egenskab, at vi som spædbørn spontant kopierer ansigtsudtryk, og det er unikt for

menneskene at vi gennem hele vores opvækst imiterer stadig mere og mere komplekse handlinger, som vi ser eller hører i vores omgivelser. **Fra ordforklaringer Både-Og**

Det er den co-evolutionære kapitalisme der er årsagen til vores egen velstand, men det er slet ikke ulandenenes velstand, vores såkaldte demokratisering handler om?

Side 237 Og den eneste måde vi kan sprede memerne for demokrati, humanisme og pluralisme, det er ved at se os selv og vore memplexer udefra med de andres øjne og tage til efterretning, hvordan det vil være hensigtsmæssigt at sprede vore memmer, hvis de ikke skal støde på modstand. Vi er med andre ord nødt til at finde ud af, hvordan folk kan integrerer demokratiets memmer i den kultur de allerede har. Og hvis det ikke skal være tale om en ny form for kolonialisme, hvor vi trækker vores løsninger ned over deres kultur, så vil det letteste formodentlig være at vi støtter en co-evolutionær udvikling i deres økonomi, så den bliver stabil og solid; at vi hjælper med uddannelse, så der skabes velstand, og folk har ressourcer til at tænke på medbestemmelse; at vi sender vores fagforeningsfolk ud for at give erfaringerne videre, og – sidst men ikke mindst – at vi hjælper landene med infrastruktur, så samfundene har en mulighed for at udvikle sig.

Telefoner, veje, jernbaner?

Og så kan vi rent faktisk købe de varer som de har brugt kræfter på at producere, så de kan tjene nogle skattepenge hjem de kan stemme om at bruge.

Så kommer demokratiet af sig selv?

Det tager den tid det tager, og det tager formodentlig en generation, men ja, vanskeligere er det næppe. Forudsat, vel at mærke, at det vitterligt er forarbejdede varer vi køber.

Råstoffer er ikke nok?

Råstoffer kan holde despoter ved magten. **JA. Se blot mellemøsten oliedespoter!** Hvis vi insisterer på kun at købe varer som det har krævet mange hoveder og hænder at fremstille, så behøver vi i virkeligheden kun at holde øje med arbejdsforholdene og stille fagforeninger og mindsteløn som krav. Så bliver velstanden automatisk distribueret ud til den brede befolkning; der opstår en middelklasse, og så følger ønskerne om medbestemmelse efter ganske af sig selv. Vi skal bare beslutte os for det og rent faktisk tage det alvorligt og efterleve det.

Etik og moral

Fremtidens valg er komplekse? Der er ikke længere noget af dét vi vælger som er entydigt godt eller ondt?

Kender du noget til Immanuel Kant ?

Filosoffen? - ikke andet end dét vi allerede har talt om.

Han opstillede den morallov der hedder "handl kun efter den regel ved hvilken du tillige kan ville at den bliver en almengyldig lov".

Gør ikke mod andre, hvad du ikke ønsker at de skal gøre mod dig?

At være velgørende når og hvor man kan er en pligt

grundlæggelse af moralens metafysik. Immanuel Kant

Hans pointe er at man ikke bare kan sætte sig selv over de regler som man gerne vil have skal gælde for alle andre. Tværtimod er man nødt til at handle sådan at hvis alle handlede på samme måde, ville der stadig være plads til os alle sammen.

Uskyldighed er en storartet ting; det er blot kedeligt at den ikke lader sig bevare og at den let kommer på afveje.

grundlæggelse af moralens metafysik. Immanuel Kant

Så vi kan ikke bruge Kant?

Jo, absolut! Det vil være dumt at opgive hans princip om kun at behandle andre, sådan som man også gerne selv vil behandles. Men vi er nødt til at skelne mellem de problemstillinger, hvor vi kan overskue konsekvenserne, og der er tale om et enten-eller, og de situationer, hvor vi ikke kan overskue konsekvenserne, og der er tale om et både-og.

Når vi kan overskue konsekvenserne, er der tale om et ja/nej-spørgsmål, når vi ikke kan overskue konsekvenserne, er der tale om et dilemma?

Lad os idet mindste gøre det fuzzy og sige: når vi kan overskue konsekvenserne, er der i højere grad tale om ja/nej-spørgsmål, end når vi ikke kan overskue konsekvenserne.

Skåret firkantet ud, så er moral enten-eller, mens etik er fuzzy eller komplementær?

Derfor er der intet valg uden fornuft og tænkning og moralsk sædvane, for rigtig adfærd og det modsatte heraf eksisterer ikke uden tænkning og moralsk sædvane.

Etik Aristoteles (384-322)

Moralen vedrører typisk ting der ligger faste konventioner for; derfor er det ingen sag at afgøre, om denne eller hin handling er moralsk eller umoralsk, etikken derimod handler i høj grad om alt det som vi ikke har prøvet før; derfor er der ingen konventioner, og så bliver det straks vanskeligere. Moralens handling om, hvorvidt jeg holder reglerne eller ej, enten-eller. Etikken handler om, hvor stor en pris jeg er villig til at betale for mine valg, mere-mindre.

Og hvor vi tidligere hovedsageligt stod over for moralske valg, så kan jeg fornemme at din pointe er at vi i fremtiden hovedsageligt kommer til at stå over for etiske valg?

Af tre årsager

For det første, fordi de valgsituationer vi står over for i dag, er langt mere komplekse end de har været tidligere, og derfor er det også blevet langt vanskeligere at gennemskue konsekvenserne af de valg vi træffer.

For det andet, fordi moralen handler om nogle konventioner vi har skabt som samfund. moralen kan kun tage hensyn til situationer, vi som kultur allerede har været i før.

Etikken derimod handler ofte om alt det vi ikke har stået ansigt til ansigt med tidligere. I etiske spørgsmål skal vi typisk træffe beslutninger om noget vi ikke har nær så store erfaringer med som de moralske spørgsmål – hvilket naturligvis hænger sammen med den første årsag: at valgsituationerne er blevet mere komplekse.

Endelig den tredje årsag, nemlig at samfundet er i opløsning. I takt med at de traditionelle samfundsordninger er i opløsning, og vi i høj grad accepterer individets rettigheder, så er vi også mere tilbøjelige til simpelthen at blæse på moralen.

Fordi den forudsætter et fællesskab som har formuleret den?

Men den væsentligste årsag er nok trods alt at de valgsituationer vi står i, er langt mere komplekse, end de har været tidligere. Fordi det bliver vanskeligere og vanskeligere at overskue konsekvenserne af de valg vi træffer.

Det er faktisk en af ulemperne ved forskning i at beskytte os: man er kommet til at frembringe endnu farligere ting end dét vi stod over for til at begynde med. Skal vi fortsætte med det? [**Læs her det hele fra side 241 – 242 – 243 – 244 - 245 – 246 – 247.**](#)

Side 248. Jeg mener ikke det er ønskeligt med en verdenspræsident. Men at vi i stedet er nødt til at tænke kloden som en række interagerede netværk og selvorganiserede systemer, og for at sikre vores gensidige tryghed og frihed i selskab med hinanden, så er vi nødt til at skabe nogle spilleregler i dette globale netværkssamfund.

Og der kommer retsstaten ind i billedet igen?

Det er jo i princippet ikke anderledes end vores foreningslovgivning her i landet. Hvem som helst kan starte en forening og kan, inden for lovens rammer, lave sine egne vedtægter for foreningen. Det må vi også kunne gøre globalt, kontinentalt, nationalt og lokalt, og så må vi gennem disse netværk give hinanden den største sikkerhed, personlige frihed og mulighed for individuel udfoldelse under ansvar.

Det kræver simpelthen en nytænkning af alle kendte systemer?

Fordi alle kan flytte sig: individer, virksomheder, ngo'er, fagbevægelsen, penge og investeringer. Vi er nødt til at opfinde nye rammer, reguleringer og regler for vores samfund og samvær.

Hvis vi ikke skal miste vores tryghed og frihed?

Det skal gå både hurtigt og langsomt på én og samme gang?

Skyndt dig langsomt, ja, min skat! Der er ingen nemme løsninger, kun etiske spørgsmål og dilemmaer. Blandt andet, hvordan man i så fald skal sætte magt bag disse regler i et globalt samfund?

Der er nødt til at være et internationalt politi?

Nok snarere en udvidelse af det internationale politisamarbejde som allerede eksisterer, men selv det kræver en del juridisk og lovgivningsmæssigt arbejde som kommer til at række tænder ud! Specielt, når verden bliver så kompleks at der ikke er nogen der kan overskue de problemstillinger der er tale om.

Vore hjerner er slet ikke store nok til at håndtere den virkelighed som vi selv er i gang med at skabe?

Her har Lene Andersen ubetinget helt, helt ret. Tænk bare på den amerikanske præsident Trump, verdensmesteren i fake news og Brasiliens præsident Jair Bolsonaro.

To mennesker med så lav en begavelse, at de er et skoleeksempel på, at kun de 2,5% med IQ over 130 som minimum er intelligente nok, til at håndtere krisen. Ak, ja idiotiet længe leve!

Læs også bogen [Frihedens Pris- en kort historie om menneskehjernen](#) af Peter Lund Madsen 2018.

Side 253. Men hvem skulle være knudepunkterne?

Ikke "hvem" men "hvad"! Immaterielt! "Hvilke membrer skal være knudepunkter?" Ikke nationer og deres premierministre, men de enkelte arbejdsområder. De eneste tre

knudepunkter som skulle være udgangspunktet for resten, skulle være demokrati, menneskerettigheder og den oprindelige Schumann-erklæring. That's it!

Verdensfreden vil kun kunne sikres gennem skabende kræfter, der står mål med de farer, der truer den. Det bidrag, som et organiseret og levende Europa kan yde til civilisationen, er tvingende nødvendigt for at bevarelse af fredelig forbindelser, er deltagelse fra andre lande i Europa.

Robert Schumann 9. maj 1950

Og Schumann-erklæringen er?

Den franske udenrigsminister Robert Schumanns erklæring fra 1950 som blev begyndelsen på EF. Han foreslog at den samlede franske og tyske produktion af kul og stå – de råstoffer som netop var blevet brugt under krigen til at slå både tyske og franske soldater ihjel med – kom under en fælles myndighed. Med en fælles myndighed over de råstoffer som enhver krig er afhængig af, ville det være umuligt at gå i krig mod hinanden – Europa har ikke været internt i krig siden.

(EF nu) EU begyndt som et fredsprojekt?

Det gjorde det faktisk.

Det anede jeg ikke.

Nej. Det er sjovt nok ikke noget vi bryster os af. Men det burde vi gøre. Og så burde vi gøre EU til et dynamisk netværk med tre knudepunkter: menneskerettigheder, demokrati, naturressourcer. Testen må samles under de enkelte kommissærer og omtales som processer og organiseres som flows. [Læs her videre i Baade Og - Onsdag side 253. og frem til og med side 273.](#)

Voksenepoken i overskrifter – etikeren

Side 273. Nederst. Der kommer ikke nogen faderskikkelse og rager kastanjerne ud af ilden for os, vi må selv påtage os ansvaret for vores og andres liv. At være voksen handler om at have indset det. Man må leve med konsekvenserne af sine egne og andres handlinger. Hvor æstetikerens (*æstetik; det at noget er udformet så det er smukt og behageligt for sanserne*) eller teenageren udelukkende ser sig selv med egen øjne, så ser den voksne sig med andres. Enten de andre i nutiden eller de kommende generationer.

Eller begge dele. Hvis teenageren endelig ser sig selv "udefra", så er det udelukkende fra en æstetisk synsvinkel som ikke omfatter hans / hendes handlinger og deres konsekvenser.

Det voksne individ derimod, etikeren, er nået frem til at kunne sætte sig i andres sted og derved betragte sine gerninger udefra.

Og handle derefter?

En ikke uvæsentlig detalje!

[De eneste der ikke er i stand til dette, eller ikke accepterer dette er de stærkt kriminelle og psykopaterne. Læs om denne gruppe i min fil "Blandt kriminelle muslimer".](#)

At modnes er en proces?

Og uden smertelige erfaringer modnes man sjældent særlig meget. Men pointen er så også: hvor mange flere smertelige erfaringer har vi behov for, før vi som mennesker og som verdenssamfund tager os sammen? Dét kan vi få ud af det 20. århundredes rædsler.

Dét kan vi få ud af Birkenau og Gulag. Det kan vi få ud af Pol Pot og Pinochet. Vi kan tage ved lære af vores smertelige erfaringer. Men har vi lært nok? Er vi modnet nok til at blive voksne? - Og kan vi finde ud af at give det videre, uden at alle efterfølgende generationer skal gøre nøjagtigt de samme erfaringer selv?

De samme fejltagelser?

Hver generation bliver jo sat i verden fuldstændig lige så forudsætningsløse som den forrige. Kun hvis vi, vores generation og alle efterfølgende generationer, opbygger de strukturelle rammer – retssamfundet og demokratierne – så de efterfølgende arver en verden med solide og trygge rammer, kan de undgå at kaste sig ud i vores og tidligere generationers fejltagelser.

Passer man ikke ind, begynder man at tænke over tingene.

Tænker man over tingene, passer man ikke ind.

Side 296. Arguments pendulet i fremtiden

Arguments pendulet handlede om, hvilke præmisser vi har haft for vores beslutninger og argumenter op gennem tiderne.

Så kom religionen, hvor man i højere grad havde gudernes svar på forhånd - kan man sige dét?

Så kom Renæssancen, Oplysningstiden, naturvidenskaberne og fornuften. - Vi har i virkeligheden kun lyttet til vores fornuft i 3-400 år?

"Rationalitet" i virkeligheden?

Som jo sådan set bare betyder "fornuft", så der er vi lige vidt.

Det er både godt og skidt at vi svinge væk fra rationaliteten?

Det kommer an på, hvordan det kommer til at forløbe, og hvad konsekvensen bliver.

Naturvidenskabens kritiske tænkning og krav om efterprøvelighed og rationaliteten som fænomen løsrevet fra religion og mytologi, begyndte at tage form med Renæssancen for 500 år siden, og for alvor med Oplysningstiden for cirka 300 år siden. Men den tænkemåde var jo ikke noget udbredt fænomen i den almene befolkning før et godt stykke oppe i 1900-tallet.

Overtro og myter blev stadig brugt til at forklare en del?

Hvad var gårsdagens "mysterium nummer otte"?

At vi i vores kultur, til trods for over 200 år med oplysning, naturvidenskab og uddannelse, stadig "hopper på den ene overnaturlige historie efter den anden".

Evolutionen har skabt os som animister: Ligesom vi ved at andre mennesker har intentioner med deres handlinger, så tolker vi naturens fænomener som om de har intention og er besjælede?

Vores 2-300 år med rationalitet, logik og kritisk tænkning er en anomali, med andre ord?

Og derfor svinger argument pendulet.

Fra oplysning til overtro?

Problemet er at rationaliteten, videnskaben og logikken nok giver svar, men at de svar ikke i sig selv nødvendigvis giver nogen **mening**.

Vi er mytologiske væsner med hang til historier? Vi er måske slet ikke mennesker uden?

Videnskaben rummer fakta, men den rummer ikke mening. Den rammer ikke vores følelser og får os ikke til at **mærke** at dens svar er rigtige eller gode. Desuden rummer den ikke etik, og den er ikke dybtliggende – videnskaben rummer ikke den dybtliggende ”åndelighed” som er en forudsætning for at vi kan fungere som hele mennesker.

Vi savner åndeligheden?

Mange gør, og noget mangler det i hvert fald.

Argument pendulet svinger væk fra videnskab og dens rationelle eller ”fornuftsbaserede” argumentation og over i religionens og mystikkens område?

Side 302. Men dét er kun den ene årsag til at argument pendulet svinger!

At vore hjerner ikke er bygget til kritisk tænkning og fornuft?

Nemlig. Den anden årsag er at i takt med at kompleksiteten i hverdagen og samfundet som helhed stiger, bliver det simpelthen umuligt at bruge sin rationelle tænkeevne i alle beslutninger. Der er bare ikke tid nok, ikke tiltrækker information eller den rigtige hjernekapacitet til at vi kan træffe velinformerede rationelle valg i alle de situationer, hvor vi gerne ville. På den ene side er der ikke information nok, på den anden side er der **information overload**; vi kan simpelthen ikke rumme al den information som vælter ind over os i tide og utide, og vi kan i hvert fald slet ikke nå at holde tingene op imod hinanden i tilstrækkeligt omfang til at vi kan træffe dét vi vil kalde rationelle beslutninger.

For mange memor på én gang?

Lige præcis. - Men hvad gør man så?

Træffer irrationelle beslutninger?

I massevis! Beslutningerne kan godt gå hen og vise sig af være fornuftige, men beslutningsgrundlaget er ikke rationelt.

Side 304. ***Den rent rationelle beslutning er en illusion, med andre ord?***

Hvor mange af vores såkaldte ”fornuftige” beslutninger handler rent faktisk om dét som gavner os mest? Hvor mange af vores samfundsmæssige ”fornuftige” beslutninger handler mest om det mest optimale som vil komme flest borgere til nytte uden at stille nogen ringere? Hvor meget af dét som sker i politik, handler virkelig om fornuft frem for den enkelte politikers følelsesmæssige behov for at se sin agenda eller sit behov for magt og smiger blive opfyldt? ***Et rigtig, rigtig godt spørgsmål; Lene Andersen stiller her!***

Side 310.

Værdierne

Hvad bestod fornuften af?

Memer? Værdier er memor?

Værdierne er det enkelte menneskes eller samfunds overlevende og praktiserende memor. Dét som har vist sin levedygtighed fra de tidligere epoker. Værdierne er memor der har overlevet ud fra de erfaringer vi har gjort os, ontogenetisk eller fylogenetisk, med hensyn til argumentationsgrundlag, idealer, religion, og hvad vi ellers er stødt på af memplexer.

Ontogenese

Individets udvikling fra ægcelle til voksen. Man siger at ontogenesen afspejler fylogenesen (s.d.); at individets udvikling som foster afspejler den evolution, som individets art har gennemgået siden ursuppen. I Baade-Og Tirsdag hævdes desuden for menneskets vedkommende, at fylogenesen – kulturelt set i hvert fald – afspejler ontogenesen.

Fylogenese Artens udvikling fra de første celler i ursuppen og frem til dens udseende i dag. Se også ontogenese. **Fra ordliste Både- Og**

Religions pendulet

Det næste vi skal have til at svinge ind i fremtiden, er religions pendulet.

Læs her i Baade Og - Onsdag frem til side 333.

Side 333. Religions pendulet – det samlede billede

Efterhånden som vi vokser ud af det pubertære, selvkontrollerende og selvkonsoliderende hvemjeg og bliver voksne, så er der absolut potentiale at hente i en styrkelse af det åndelige, både i vores individuelle hverdag og i virksomhedsledelsen.

Men det kræver at det er en **"ånd"** med nogen substans, at den reelt forpligter over for omgivelserne, og at der bliver sat reel etisk handling bag de fine ord, samt at det er noget man pålægger sig selv, og kun sig selv, ikke alle mulige andre! Ellers er det bare varm luft.

Ikke noget med at prædike ubetinget kærlighed og så hyre slavearbejdere i fjernøsten?

Eller spille underleverandørerne ud imod hinanden, så folk ikke kan brødføde deres familier. - Og så er vi tilbage ved foragtcentrifugen: søger religion, åndelighed, overtroen, den kritiske tænkning, videnskabeligheden, pengene, teknologien, forretningslivet og virksomhedslederne ind mod demokratiet, pluralismen, humanismen og retssamfundet, eller bliver alle parter mere og mere sekteriske og lukkede inde i hver deres memplexer uden at lytte til hinanden?

Det kan lige så godt bevæge sig indad mod accept som udad mod foragt?

Og jeg gætter på at det bevæger sig indad.

Gør du?

Ja, det gør jeg faktisk. Ikke de første 10-15 år, for vi er nødt til også at tage trendpendulet og idépendulet i betragtning, men på langt sigt, så er jeg overbevist om at forståelsen og fornuften vinder.

Og dermed demokratiet og retssamfundet?

Ånden, pengene og videnskaben kommer til at se hinanden som medspillere. Men det kommer ikke af sig selv, og det bliver benhårdt arbejde, hvor der skal sluges nogle kameler.

Der er et valg?

Eller rettere: en række valg! - Så hvor svinger religionspendulet så hen i fremtiden?

Fra sekularisering til en ny åndelighed – som er en sammensurium af alt muligt?

"De sande værdier?"

Man kan ganske enkelt ikke have et samfund uden. De gamle kulturer og religioner kan næppe forblive upåvirkede, men de kan komme til at give ny mening i nye omgivelser, hvis de har noget væsentligt at sige folk i den virkelighed de befinder sig i. Derfor, og fordi vi er og bliver åndelige væsener, vil vi se en generel opblomstring på åndeligheds fronten.

Vi er allerede gået i gang med at æde os ihjel uden at blive lykkeligere af den grund, og ét eller andet skal vi jo bruge tiden til. Derfor vil flere og flere begynde at prioritere

anderledes i dagligdagen, og i vores egen del af verden begynder vi da også så småt at opdage at vores materielle levestandard ikke kan blive meget højere.

Hvad var hypotese nummer III, punkt b? Har du listen?

Graden af fremskridt falder eksponentielt i takt med at kompleksiteten stiger.

Alt dét vi kalder fremskridt, bliver i højere og højere grad spild af tid. Derfor vil fællesskaberne, før eller siden, begynde at vinde terræn igen....

Forudsætningerne for at vi kan udfolde os som frie individer, forudsætningen for at vi kan fokusere på at **være** i stedet for at **have**, det er jo at der er nogle trygge rammer at **være** i.

Og dem går det ikke så godt med lige i øjeblikket? Retssamfundet og demokratiet er truet?

Side 337. Idépendulet vil svinge igen om 20-25 år og gøre os alle sammen tolerante og kompromisøgende?

Til den tid vil globaliseringen blive en værdi i sig selv. Vitterligt et kulturelt mål og et ideal. - Måske allerede om 15-20 år. Parallelt med at vi bliver voksne og i stand til at se os selv udefra.

Og indtil globaliseringen bliver et ideal, så farer vi i totterne på hinanden på grund af pendulets værdiabsolutisme og nationalfetichisme fra nu af og frem til 2030?

Enten dét eller også er menneskeheden ikke rigtig klog.

Magt anarki og oprør

Hvad er sandsynligheden for at den nuværende politiske udvikling globalisering vil forløbe fredeligt, når de etablerede institutioner er så ringe til at lytte til græsrodderne?

Når der er religiøse kulturer som råder over pengebeløb andre har vanskeligt ved at skaffe sig ved ærligt arbejde, der er rockerbander med egne moralkodeks, etniske ungdomsbander som ikke har bedre ting at foretage sig end at føle sig udenfor, og anarkistiske grupperinger som føler sig berettiget til at bruge vold for at få deres synspunkter frem? - For slet ikke at tale om DJØF'erne som lever i deres egne enklaver og taler et sprog som andre ikke kan forstå?

Plus en teknologisk udvikling som vi heller ikke forstår? Religiøse sekter uden samvittighed, men med en overbevisning om at have Gud på deres – og kun deres – side?

Dyreværnsforeninger som slipper mink fri i naturen. Autonome som smadrer McDonalds. Veganere som brænder landbrug ned. Islamister som bekæmper det moderne samfund og deres mere moderate trosfællers frihedsrettigheder. Græsrodsorganisationer som blæser på lov og orden i forbindelse med demonstrationer. Globale virksomheder som udnytter skattehullerne på tværs af landegrænserne. Nynazister som begår racistiske overfald. Venstreorienterede aktivister som ikke respekterer demokratisk valgte politikeres integritet. Politikere som går i krig uden at lytte til hverken den ene eller den anden slags eksperter. Og som bagefter kun viser foragt over for deres vælgere og ikke ønsker at diskutere beslutningen om at gå i krig. - Tror du det giver fredeligere tider eller mere turbulente tider?

Nok mest det sidste vel?

På den ene side politiske bevægelser og strømninger som ikke kan få kontrol nok, og på den anden side anarkister som sætter sig ud over samfundets regler og tror at det er coll underminere retssamfundet.

Du mener virkelig dét med retssamfundet, hva?

I bund og grund er det kun teenagere og idioter som kan være anarkister. Anarkismen forudsætter nemlig at der er en orden at gøre oprør imod, og den orden må nødvendigvis være indført af en magt som indfører den med vilje. Men problemet er jo at en sådan magt slet ikke eksisterer og **aldrig** har eksisteret. Den nuværende orden er selv vokset ud af et anarki, nemlig evolutionens kaosprocesser. Processerne for gener og processorene for memer. Hvordan skulle man i øvrigt kunne **"indføre"** et anarki? Det ville jo netop kræve en helvedes masse organisation eller magt for at det skulle lykkes. Det ville kræve ikke så lidt at garantere at folk ikke kom til at skabe nye magtstrukturer, hvis man et øjeblik kom til at vende ryggen til. Anarkisten kræver et ordnet samfund man kan være anarkist i.

Ellers er det bare noget rod?

Så ender det med at blive alles kamp mod alle. Anarkismen er en utopi, og anarki er ikke noget man skal ønske sig. Men hvis det kommer, så kommer det som en naturlig konsekvens af en ikke-styret proces, af at systemet bryder sammen af sig selv, og så er det bedst at være en af dem der har forberedt sig.

Har skabt en organisation som kan modstå anarkiet?

For eksempel. Inklusive den ringmur og den bevæbning som det kræver at holde anarkiet ude. Selvfølgelig kan man gå rundt og være **en lille smule anarkist** og udfordre reglerne; hvis man ikke gjorde det en gang imellem, så blev verden jo ikke til at holde ud!

Lidt oprør **skal** der være. Vi skal jo også kunne tænke selv. Men forudsætningen er en grundlæggende respekt for andre mennesker og deres ret til at gøre det samme, og den er sjovt nok bedst sikret ved at der er nogle regler at være anarkist inden for.

Og det er retssamfundet?

Pudsigt nok synes socialstaten også at være gevaldig populær blandt mange af tidens anarkister. Anarkismen som sådan, er en pubertetsdrøm, og flertallet af de **"oprørsgrupper"** som skriger op i øjeblikket, er heller ikke meget andet end et teenager-fænomen. - Kender du den bevægelse som hedder Reclaim the Streets? ...

... Hvis deres alternativ ikke kan klare sig eller ikke har nogen pointe, med mindre det kommer på tværs af det etablerede system, hvis det kunne fungere i opposition til noget andet, hvilken værdi har det så? Hvorfor bygger de ikke et regulært alternativ som kan klare sig på sine egne præmisser og brødføde deres egne? Hvorfor indgår de ikke i en konstruktiv co-evolutionær proces med det etablerede samfund og bygger deres eget minisamfund som kan tjene os andre til inspiration, og så skider på at der er biler i gaderne inde midt i byen?

Det kræver sin modpol for at have en værdi i sig selv? Det er et enten eller?

Det er nemlig et pubertetsprojekt. De kan ikke se at de er afhængige af deres modpol, det ordnede samfund, for overhovedet at kunne udføre deres projekt. Ligesom de autonome og anarkisterne, og hvem der nu ellers render og laver larm i gaden. Et her-er-jeg-projekt. *"Mor, mor se på mig! Jeg har tegnet mit navn på vægen og nu viser de det i fjernsynet!"* Ude på landet er der ingen til at se dem, ingen tv-stationer, ingen biler som kommer til at sidde i trafikprop hele dagen. Derude kan teenageren i aktivismen ikke få sit

nyopdagede hvemjeg bekræftet. Oprøret handler mere om hvem-jeg-er, end ønsket om at få lov til at leve en anden slags liv. ....

Voksne mennesker viser hensyn. De tillader andre at leve deres liv. De køber et hus der er ledigt, de har deres kirke dér. Eller køber et hus på landet og dyrker økologiske grøntsager, hvis de har så meget imod tempoet i byen og globaliseringen og umyndiggørelsen, eller hvad det nu er problemet er, de ændrer deres **eget** liv i stedet for at komme i konflikt med andre. Teenagerens oprør retter sig mod et samfund som i en eller anden grad bliver opfattet som modpol.... Demokratiet har ikke alene taleret, det har også lyttepligt! Udfordringen for alle parter er at lytte. Og rent faktisk at prøve at forstå dét, de hører.

Det kræver voksne mennesker. Og hvis folk gerne vil lave samfundet om, så er det ikke nok at isolere sig og kæfte op, så må man engagere sig og skabe reelle alternativer. ....

Så længe man bare render rundt i gaderne og ter sig åndssvagt, så er der ingen der orker at hæfte sig ved dét som de egentlig siger, og mange af dem har jo rent faktisk nogle væsentlige pointer og sunde argumenter.

Dét som de i virkeligheden ikke kan finde ud af, er at se sig selv udefra med modstanderens øjne? Spille magtens spil på magtens præmisser? Men det kommer med voksenalderen?

Pubertetsoprør er altid digitalt afgrænsede, barn versus forældre, og løsrivelsen er binær, polerne er modpoler, ikke "medpoler".

Det modne selvstændige individ behøver ingen modpart at gøre oprør imod, men vælger at leve sit liv ud fra sine reelle behov, i samspil med andres behov, reflekteret og afvejet i forhold til omgivelserne, sådan som man nu finder rigtigt. Man behøver ikke omgivelsernes bekræftelse for at være den man er, man er det bare. I en gensidig voksen relation bidrager begge eller alle med at byde ind på løsningsmuligheder, ikke ved at hoppe op på potten og skrigende på opmærksomhed, mens man kaster med brosten eller maling eller påberåber sig Vorherres goodwill.

Problemet med teenageren er at han/hun ikke er erfaren nok til at opstille bæredygtige alternativer til den fungerende orden eller moden nok til selv at tage ansvaret for sine valg.

Side 342. Du sagde at den absolutistiske og nationalfetichistiske pendul periode kommer til at vare 10-15, måske 20 år endnu?

I alt cirka en generation, ligesom alle de andre epoker i idépendulet.

Epoken startede 11. september 2001, og bliver afløst af et ideal om globalisering om cirka 20 år? d.v.s år 2021

Og indtil da kan du være ganske sikker på at foragtcentrifugen vil køre på temmelig høj hastighed, vores demokrati vil være under kraftigt pres – og det vil kun forstærke ønsket om kontrol og overvågning.

Terrorlovgivningen?

Som reelt er med til at underminere en række af vores demokratiske rettigheder og friheder. Det mærkelige ved det hele er at jeg ikke kan finde ud af om "det etablerede system" **rent faktisk** ikke lytter til græsrodde og **rent faktisk** forsøger at bekæmpe de "utilpassede" elementer i vores samfund med stadig skrappere midler, eller som systemet, politikerne og de magtfulde virksomheder inde bag glasfacaderne faktisk prøver at lytte og

bare er enormt dårlige til at kommunikere **at** de rent faktisk lytter og også handler derefter, men mislykkes, fordi problemstillingerne efterhånden er så komplekse at man næsten på forhånd er dømt til at fejle?

Det er ikke til at gennemskue?

For det er blandt andet umuligt at gennemskue, hvor meget af dét der bliver sagt, der er reelt, og hvor meget der er rent spin. Og det er dét der er problemet.

Spin?

Og uigennemskuelighed. Folk kan ikke gennemskue udviklingen, kan ikke gennemskue de politiske beslutninger, kan ikke gennemskue, hvor deres hverdag er på vej hen og bliver bange. Den etablerede økonomi, de etablerede politiske organisationer og det etablerede system i det hele taget iscenesætter sig selv som om de har kontrol, og store grupper lever i den overbevisning at de ikke har nogen indflydelse på deres eget liv. Om de har det eller ikke har det, er i den forbindelse irrelevant, det væsentlige er at de ikke **oplever** det som om de har indflydelse....

Vi er gensidigt bange for hinanden?

Og hvordan vi skal dæmme op for den gensidige frygt og foragt, dét er et rigtigt godt spørgsmål!....

Problemet med udviklingen i øjeblikket er at det går så stærkt, at alle de vante strukturer er ved at forandre sig til flows, at ingen af os føler os trygge længere, og bange mennesker i for stort antal, dét er ikke godt. Samtidig må man jo konstatere at med de nye terrorlove, den øgede fokus på politi og overvågning, og den nærmest eksplosive udvikling inden for opfindelsen af politiudstyr til såkaldt **crowd control**, så er der ingen grund til at tro at spændingerne i fremtiden bliver mindre.

Dem som sidder på magten er i virkeligheden lige så store teenagere?

De formår heller ikke at se deres egen magtanvendelse udefra?

Tryk avler som bekendt modtryk. Især hos teenagere. Derfor bliver en af politikernes og virksomhedsledernes væsentligste rolle i fremtiden ikke alene at indrette sig på at vi alle sammen skal være her, at vi alle sammen skal have indflydelse på vores liv, men også at folk rent faktisk **føler** og **kan mærke** at de har indflydelse på deres eget liv. Ellers går det galt.

Side 346,

Konflikt gennem tiderne

Lad os se på årsagerne til at vi overhovedet er faret i totterne på hinanden op igennem historien...

Du har måske også et krigs pendul?

Det er vel ikke ligefrem et pendul, men årsagerne til at gå i krig har forandret sig op gennem historien, i takt med at vore kulturer og selvforståelse blev mere og mere komplekse. Ud over at det naturligvis ikke har været de samme der vandt krigene hver gang – så har **årsagerne** til at vi er gået i krig forandret sig op gennem historien.

”Krigskunsten” er blevet mere kompleks, og vi er blevet bedre til at slå flere ihjel på én gang, men det er årsagerne der er interessante, hvis vi skal lære noget om os selv.

Jeg vil vove den påstand at konflikterne hos vore tidligste forfædre hovedsageligt blev udkæmpet rent instinktivt. Konflikterne har handlet hovedsageligt om adgang til naturens ressourcer – kvinder og mad og den slags – og så **male bonding**, altså at det simpelthen har været en effektiv måde at få styrket venskaberne inden for gruppen på. Ikke at de har

været klarover det, for de har ikke været kvikke nok til at vide, hvorfor de gjorde det, men de har følt en rus ved at kaste sig ud i et ordentligt slagsmål med nabostammen....

Denne her instinktive "*laden sig rive med af konflikt*" har formodentlig været den fremherskende konfliktårsag i nogle millioner år.

Instinkterne er med andre ord første årsag til krig?

Fyrstens Hvem jeg

Ingen vælger jo at føre krig for at føre krig, og heller ikke ruster man til krig for at ruste, for hvis nogen gjorde sine venner til fjender i den hensigt at skabe strid og drab, ville man mene han var fuldstændig blodtørstig.

Etik Aristoteles (384-322)

Det var først med kristendommen at andre også begyndte at gå i krig for idéernes skyld?

Og først da kristendommen havde erobret et magtapparat at gå i krig med. Og så var biskopperne og paverne krigere på lige fod med alle andre fyrster, og krig og religion var født.

Det lapper over med trospendulet, dette her? De kristne gik fra at være de forfulgte til at blive forfølgerne?

År 440 og fremefter, hele vejen op gennem middelalderen og til 30-årskrigen, handlede krig i Europa om at have den eneste sande Gud på sin side.

Krigene, der hærgede Europa gennem 30 år. Fra 1618 – 1648. Krigen begyndte som et opgør mellem protestanter og katolikker i Det Tyske Rige, men udviklede sig hurtigt til en almindelig magtkamp med deltagelse fra de fleste europæiske stater. Læs her Politikens bog om **TREDIVEÅRS KRIGEN (2006)**

Da islam opstod i begyndelsen af 600- tallet, fik muslimerne samme idé, og så havde vi for alvor balladen!

Der er nok ikke nogen af alle disse her krige som har kunnet sige sig helt fri for også at have handlet om, at kongerne gerne ville have mere magt og mere land – jøderne har næppe heller været kede af at det netop var så frugtbart et stykke land Gud havde udset til dem, og en stor del af middelalderens krige handlede da også om at rage til sig og slæbe tyvekoster med hjem. Men faktum er det, at fra omkring år 1.000 før år 1. da Kanaan blev erobret - eller i hvert fald fra kristendommens magtovertagelse i Rom og frem til slutningen af 30-årskrigen i 1648 – da handlede krig i stigende grad om religion.

Næsten 2.500 år?

30-årskrigen alene betød over fire millioner døde i Europa. Hvem husker hvad krigen handlede om, i dag? - Gør du?

Protestantisme og katolicismen?

Men hvorfor? Hvad var det nu lige i de to religioner som var så vigtigt at det var værd at gå i krig for? ***Hvad er dét i alle religioner det er værd at gå i krig for? Ud over dumhed!!!***

350.

Verdslige memer – hvem er vi?

Senere, i takt med Oplysningstiden og revolutionerne i Frankrig og USA, blev fyrsternes behov for krig og forsvar af deres territorium kombineret med verdslige memer.

Efter religionskrigene kom krig i højere og højere grad til at handle om nationalstaten, folkelige stemninger og kampen om, hvordan samfundet bør indrettes. Alt i alt cirka 300 år

med krige som vi i dag for størstedelens vedkommende har vanskeligt ved at huske årsagen til, med mindre vi er historikere.

Bortset fra de af krigene som foregik i det 20. århundrede?

Den kolde krig

Men i den sidste halvdel af det 20. århundrede fik vi en ny slags krig. Kold krig. I virkeligheden var der jo masser af "varm" krig samtidig. Vietnamkrigen, for eksempel, Falklandskrigen, og alle de gamle koloniers frihedskamp for at smide kolonimagterne ud.

Det er bare ikke dem vi forbinder med epoken?

De foregik et andet sted. Den eneste krig der rent faktisk foregik på vores eget område, var magtspillet mellem Warszawapagten og Nato. - Har du læst Machiavelli?

Jeg har læst om ham, ikke noget af ham?

Hos Machiavelli bliver selve årsagen til krig aldrig diskuteret, krigen ses blot som en naturlig omstændighed ved dét at bevare sin magt. krig handler om at konsolidere fyrstens magt for fyrstens og magtens egen skyld, ikke så meget andet.

Niccolò Machiavelli har skrevet "***Fyrsten***" og "***Drøftelser Af de første ti bøger hos Titus Livius***" foruden "***Krigskunsten***". I alle sine politisk-militære værker understreger Machiavelli sammenhængen mellem de politiske og de militære institutioner. F.eks. skriver han i ***Fyrsten***: "***En fyrste skal ikke have andet mål, ej heller anden tanke, ej heller vælge noget andet for at øve sin kunst end krigen og dennes regler og disciplin; thi det er den eneste kunst, der tilkommer den, som befaler.***"

I Drøftelserne hedder det: "Grundlaget for enhver stat er en god militær orden".

Side 355. Den asymmetriske konflikt

Den nye internationale konflikt handler om at nogle enormt komplekse samfund kæmper mod at blive undermineret af nogle meget lavkomplekse grupper som ikke har nogen geografisk forankring, og disse grupper – det være sig religiøse eller politiske - kæmper mod at deres kultur bliver ædt op af en større kultur, af nogle memplexer som har en overvældende økonomi og kompleksitet. Dét de kæmper imod er i bund og grund en fremmedgørelse.

Og det er en asymmetri der vil noget?

Det er en asymmetri der trækker tænder ud! I forbindelse med den internationale terrorisme kæmper på den ene front en pluralistisk kultur som er bærere af et oplysnings-meta-narrativ og som gør, hvad den kan for at løsrive sig fra religionen, og på den anden side kæmper en totalitær mystisk kultur som kun tolerer ét memplex og får hele sit verdensbillede fra dette ene memplex; fra religionen.

Det er selve verdensanskuelserne der er ude af syng?

Spillereglerne, verdensanskuelserne, teknologien, kompleksiteten, samfundsstrukturerne, memplexerne, økonomien, styrkeforholdet, det hele er ude af ligevægt.

Det er ikke stater, der slås mod stater, men enkeltpersoner i én stat der slås mod en anden stat – eller sin egen stat for den sags skyld. Små militante grupper kidnapper borgere fra et andet land og laver afpresning, enkeltpersoner besætter et luksushotel og kræver ændrede politiske forhold i hjemlandet, selvmordsbombere skaber kaos midt i

hverdagen. Banker bliver røvet og pengene sendt ud af landet til en guerillakrig et andet sted. De gamle regler duer ikke mere.

Og dem der betaler prisen er retssamfundet? - Fordi vores retssamfunds terrorlovgivning er med til at underminere retssamfundet selv?

Der bliver både givet grønt lys til hemmelige aflytninger, snagen i personlige mails og suspekter rundflyvninger til torturvenlige lande med formodede terrorister, og folk kan blive spærret inde uden at blive stillet for en dommer. Det er et utroligt farligt skråplan!

I virkeligheden er de nye konfliktmagere på mange måder mere at sammenligne med hackere end med soldater. Reality Hackere kalder jeg dem. Og dét som gør det hele så kaotisk, det er at ingen ved, præcis hvor de er. Vi har dem allerede inden for grænserne.

Politiske og religiøse fraktioner som ikke godkender de spilleregler flertallet ønsker at leve efter, enkeltpersoner som mener at de har set lyset og må redde pelsdyrene eller en sjælden vandplante, den ulykkelige sjæl som ikke har nogen udvej for sin frustration og går amok på sine gymnasiekammerater med en automatpistol. Frustrerede mennesker som ikke synes at de er med på det omgivende samfund, og at det omgivende samfund ikke er med på dem.

Du tænker altså ikke kun på Al-Qaeda?

Nej jeg ser på det som et generelt pubertetsproblem. Al-Qaeda er for vor tid, hvad Hitler-Jugend var i 30'erne og Baader-Meinhof var i 70'erne: en gennem bølgebevægelse med en utopi som overbygning. En romantisk svælgen i vold, had og ære; en forbryderbande som lover paradys, når verden er blevet rensset for vantro; et broderskab som skaber en intern forståelse af at man selv sidder inde med sandheden, mens resten af verden tager fejl og må bøde for det. ***Nøjagtig som Islamisk Stat gør det i de sidste tre fire år.***

Du tillægger altså ikke islam en særrolle i hele dette her terror-hurlumhej som vi befinder os i for tiden? Og har befundet os i lige siden Lene Andersen skrev bogen i 2007.

Ikke mere end en hvilken som helst anden totalitær bevægelse, der bilder sine medlemmer ind at der kun er plads til én sandhed i verden, og at de er blevet snydt af den kosmiske orden og derfor bør tillægge sig et overmål af forurettelse.

.... Ligesom en stor del af vores egen magtpolitik, er terrorisme også et pubertetsfænomen. Eftersom terrorister ikke respekterer demokratiet og andre folks ret til at bestemme selv – endda ofte ligefrem bryster sig af at gøre det modsatte – og de heller ikke just er kendt for at være dem som kommer med konstruktive løsningsforslag til konflikterne – løsningsforslag som kan accepteres af et flertal af de mennesker som er berørt af konflikten og som samtidig respekterer mindretallene, vel at mærke – så tror jeg man må konstatere at terrorisme allermest handler om opmærksomhed.

Selviscenesættelse?

Det giver ikke nær så meget omtale i fjernsynet – hverken på Al-Jazeera eller CNN – at være en dygtig politiker, som det gør at sprænge syvårige skolepiger og småbørnsfamilier i luften. .... I stedet for at være et politisk værktøj tjener terrorismen til at bekræfte terroristernes memorer og det kollektive hvemjeg i terrororganisationen.

Så hvis den nuværende krig mod terror ikke allerede er tredje verdenskrig – verdens første fuzzy verdenskrig, må det vel så være, det er jo ikke krig i traditionel forstand – så bliver den næste ét stort computerspil, hvor dem der bliver spillet om og plaffet ned, er virkelige mennesker?

Også her har Lene Andersen ret.

Jo, her på Planeten Jorden går det fint! Moderne krigsførelse, sådan som vi for eksempel har set den i Irak, forgår jo blandt andet med høj rockmusik i hovedtelefonerne inde i kampvognene, mens man kører og plaffer de lokale i småbidder, eller i jagerfly der er udstyret med præcisionsvåben som takket være en computer, der selv søger for at ramme målet, når piloten først har sigtet på det.

Udviklingen er gradvis Fuzzy, og er allerede i gang?

Velkommen til det 21. århundrede!

Det var dig der sagde at vi var ved at blive voksne!

Men jeg sagde også at det ville tage sin tid, inden det for alvor ville slå igennem.

Hvis vi overlever de næste 10-15 år, så er den bare jinge-de-fjong?

Mens Putin centrerer magen i Moskva yderligere, kineserne køber Afrika, og amerikanerne donere våben til Mellemøsten for milliarder af kroner, og mens der bliver sat overvågningskameraer op overalt og international terrorbekæmpelse underminerer vores bevægelsesfrihed og demokratiske rettigheder.

Side 360.

Konflikt og økonomi

Og så er det alligevel ikke hele historien. Der er faktisk gode grunde til ikke at fortsætte denne her udvikling. Gunde som selv en teenager burde kunne forstå. Traditionelt set har det nemlig været muligt både at fremføre argumenter for at krig var spild af ressourcer, og det modsatte: at en rask lille krig sætte skub i økonomien. USA fik jo for eksempel gevaldigt gang i både industri og forskning, da de gik ind i Anden Verdenskrig – ikke mindst fordi så mange fremragende forskere flygtede fra Europa til USA – og samtidig er det heller ikke nogen tilfældighed at Tyskland i dag er verdens førende inden for kemiindustrien. Det er også bemærkelsesværdigt at det eneste industriprodukt som Sovjetunionen kunne sælge på internationale markedsvilkår var deres Kalashnikov. Så ud fra en økonomisk betragtning har der været gode grunde til at gå i krig.

Var der ikke en hypotese omkring det her i mandags? At krig og epidemier øger velstanden?

Det var hypotese XV som sagde at ny teknologi skaber polarisering, og at det først er, når teknologien er forældet at den skaber velstand.

Fordi det kun er de få der har råd til at købe den nyeste teknologi, men når der kommer nye ting på markedet, så falder prisen på det gamle, og så har de fattigste også råd til at købe det og være med?

Dét du tænker på, med hensyn til krigen og epidemien som skaber velstand, der er at i kølvandet på masseudryddelser er der færre mennesker tilbage til at nyde goderne af den teknologiske udvikling som fandt sted inden masseudryddelsen. - Og dét kobede jeg så op på hypotese XV.

Fordi der så er færre mennesker tilbage til at nyde frugten af de opfindelser som blev skabt, da der var mange mennesker som konkurrerede om ressourcerne?

Nemlig. Ny teknologi skabes i konkurrence, og derfor giver ny teknologi isoleret set ikke noget øget overskud til den enkelte, hvis befolkningstallet samtidig stiger.

Så er teknologien blot et udtryk for at man udnyttet de givne ressourcer mere optimalt, fordi antallet af munde der skal mættes stiger?

Og så kan det være ét fedt.

Ind på scenen træder en lille rask krig eller epidemi som nedbringer befolkningstallet, og så stiger velstanden for de overlevende?

Alternativet er prævention. - Altså svangerskabsforebyggelse.

Så stiger velstanden også?

Og folk går ikke i krig. - Kig på en globus og se på, hvor der er fri adgang til prævention og abort, og hvor der er fred og godt naboskab, så har du stort set to overlappende arealer.

Men dét som jeg gerne vil frem til med økonomien og krigen, det er, at med vidensøkonomi og en global økonomi forsvinder det økonomiske argument for krig.

Den fremtidige økonomi bliver hjernebaseret.

Hvad har det med krig at gøre?

I en hjernebaseret økonomi vil en traditionel krig med våben, sønderskudt ejendom og ødelagte naturressourcer udelukkende medfører tab. Der er nemlig ikke noget at erobre.

De virkelige ressourcer er inde i folks hoveder og i interaktionen mellem mennesker. Enhver krig om for eksempel oliekluder vil meget snart slet ikke være pengene værd, simpelthen fordi det vil være meget billigere at fyre med noget andet end at udvinde de rester af olie som er tilbage. Globaliseringen medfører desuden at den enkelte aggressor har sine egne hjerner og penge placeret stort set overalt i verden, og selvom vi med jævne mellemrum ser evakueringer af diverse statsborgere fra diverse lande, så er økonomierne knyttet så meget sammen, at det simpelthen bliver for dyrt at bombe et andet land sønder og sammen, fordi ens egne investeringer der i så fald går tabt derude.

Hvis USA havde fået genopbygget Irak, så ville de ikke bombe dér igen?

Det ville da være at falde over sine egne ben, ville det ikke? - Nu ser det så til gengæld ud til at de ikke liiiiige får genopbygget så meget i Irak, så nu er det ikke blot en militær fiasko, det er også ren økonomisk tilsætning.

Men selv **hvis** det var gået efter planen, hvis amerikanerne havde fået adgang til olien, hvis den amerikanske økonomi havde fået en saltvandsindsprøjtning af at skulle investere i genopbygning af landet, hvad havde så nettoregnskabet været, når man havde trukket de hundreder af milliarder af skattedollars fra som amerikanerne brugte på at gå i krig?

For slet ikke at tale om alle de pensioner som den amerikanske stat skal betale i årene fremover til alle dem der kommer hjem sønderskudt og lemlæstet og skal have lægebehandling proteser og krisehjælp, og jeg ved ikke hvad.

Det er en ret stor ulemghed at gøre sig for at bekæmpe den hjemlige arbejdsløshed?

Knudepunkterne

Det som er min pointe med dette her "*fremtidens konfliktscenarium*", det er at "*krig*" i det 21. århundrede slet ikke kan sammenlignes med det krigsbegreb vi har kendt indtil nu.

Hvis man virkelig ikke ønsker at løse sine konflikter på en intelligent måde, men vitterligt finder sig nødsaget til at gå i "*krig*", så handler det om at ramme modstanderens skalafri netværk i dets knudepunkter, ikke alle mulige ligegyldige steder i landskabet.

Det var dét som skete den 11. september 2001?

Og i det 21. århundrede er det økonomi og kultur, ikke geografi eller infrastruktur, der afgør, hvad der er knudepunkter. Dermed er den nye slagmark ikke grøfterne i Normandiet, men derimod de økonomiske institutioner, medierne, de politiske institutioner – ikke bygningerne, men den immaterielle del af det politiske system – og de mest indbringende erhverv, for eksempel finansverdenen, underholdningsindustrien, turistindustrien,

medicinalindustrien og computerbranchen. Og alt efter, hvad ens målsætning er, så gælder det ikke om at smadre dem, men at overtage dem....

Ergo kommer fremtidig dominans til at handle om at infiltrere modstandernes samfund og kulturelle memplexer, og skal det være effektivt, så er det knudepunkterne man må gå efter. Og hvad består knudepunkterne af?

Mennesker?

Deres memer og deres personlige indflydelse. Deres knowhow og deres magt. Om man så vil likvidere dem, influere dem eller skifte dem ud med sine egne loyale folk, det må blive et rent strategisk spørgsmål, men bare at lægge lande i ruiner, det er tiden ligesom løbet fra.

Side 365.

Ny sikkerhed – ny Marshall-plan

Dét vi har brug for er en ny tids Marshall-plan. En Marshall-plan som uddanner de unge mennesker, både kvinder og mænd, i Afrika og Mellemøsten og giver dem håb og forbedrede levevilkår.

The Moslem woman has a role no less important than of the Moslem man in the battle of liberation. She is the maker of men. Her role in guiding and education the new generation is great. The enemies have realized the importance of her role. They consider that if they are able to direct and bring her up the way the wish, far from Islam, they would have won the battle.

Det vi har brug for, er en amerikansk og europæisk politik som går ud på at uddanne og oplyse og forære de dårligst stillede lande i verden skoler, gymnasier, universiteter, effektive banksystemer, telefonnet, velfungerende domstole og uddannede lærerkræfter. Dét ville være den billigste og mest effektive og langsigtede sikkerhedspolitik.

For én af de væsentlige ting som mangler både i Afrika og Mellemøsten, er historisk viden om deres egne kulturers fortid og disse kulturers bidrag til det globale samfund.

National identitet og stolthed?

Hvis det blev alment udbredt historieundervisning i både Mellemøsten, Europa og USA at agerbruget stammer fra Libanon/ Israel/ Palæstina, at husdyrholdet stammer fra Kurdistan, at bronzealderen udsprang fra Tyrkiet og Syrien, at skriften stammer fra Egypten og Irak, at retssamfundet stammer fra Egypten, at den skrevne lovgivning og selvklaroverheden stammer fra Irak, at jernalderen begyndte i Mellemøsten, at alfabetet kommer fra Libanon, at monoteismen og individet i moderne forstand opstod i jødedommen, at lovgivningens løsrivelse fra religionen skete i Grækenland, og at en parallel udvikling fandt sted i Kina stort set samtidigt, samt at Afrika har haft komplekse skriftkulturer, inden europæerne dukke op, plus – ikke mindst – at vi løbende har byttet memer med hinanden, så ville vi ikke alene indse vores fælles fundament, men også kunne mødes i øjenhøjde.

Det som vores politik i øjeblikket handler om, er at **visse** i Vesten **virkelig** gerne ville kunne triumfere over islam og hele den islamiske kultur og stå med de ydmyge arabere i støvet foran vores fødder og høre muslimerne erkende at den kristne kultur er suveræn. -

Jeg ved ikke, hvor mange i Vesten der har det sådan, men det er i hvert fald sådan vores politik opfattes i store dele af Mellemøsten.

Vi er bare ikke lige vant til at se os selv med deres øjne?

Fordi vi liiiiige har tilladt os selv at glemme at det er vores gamle kolonipolitik som er årsag til en stor del af konflikterne rundt omkring i verden, og at samme kolonipolitik stadig er roden til mistroen over for alt, hvad vi går og foretager os derude.

Hvis vi virkelig investerede i oplysning og infrastruktur og i øvrigt begyndte at købe nogle varer af dem som det tager tid at fremstille, så ville det medføre at kompleksiteten ville stige i de samfund som fik disse her ting, det vil sige at vi desuden ville udjævne nogle af de kompleksitetsubalancer som er en stor del af problemet i det hele taget.

Hvis vi så derudover begyndte at opføre os voksent og havde en etisk holdning til vores medmennesker ude omkring i verden, og i lige så høj grad rejste ud for at lære af dem, ikke blot for at eksportere vores egne memmer, men også for at tilegne os deres, så ville det formodentlig blive en meget sjovere og fredeligere verden for os alle sammen.

Det lyder jo smukt...

Hvis vi begyndte at eksportere oplysning, ville det under alle omstændigheder være et krav – hvis det skulle være vellykket – at det skete i en eller anden co-evolutionær form som ikke underminerede de eksisterende memplexer i modtagersamfundene.

Så ville det bare bidrage til fremmedgørelsen?

Det ville kun gøre ondt værre. Men hvis det blev gjort begavet, er jeg ikke et sekund i tvivl om at det ville nedbringe hastigheden i den globale foragts centrifuge.

Desuden kræver konceptet to ting som nok ikke bliver så lette at tilvejebringe.

Og dét er?

Ydmyge politikere og intelligente vælgere.

Indtil vi kan præstere dét, da vil vi fortsat se flere ekstreme grupperinger og flere terrororganisationer.

På grund af foragts centrifugen? Den er global?

Og hvorfor kommer der så flere terrorgrupper?

Fordi i takt med at de gode, stabile landegrænser og nationalgrænser opløses,... og i takt med at samfundsudviklingen bliver så kompleks og kaotisk at den jævne borger ikke kan få fodfæste, hverken i samfundet eller i sin eget liv, så stimler de frygtsomme masser sammen om de undersamfund som tilbyder tryghed, tilhørssted, simple løsninger på komplekse problemer, faste og ikke-fuzzy rammer og regler, ensretning og identitet.

Fundamentalistisk religion og nationalisme?

Og voldelige bander med deres egne machoregler. Det giver tryghed at være sammen med nogen som ligner én selv, nogen kommer med nogle svar man ikke skal tænke for meget over. Svar som er så simple at de kan rummes af en stenaldershjerne der egentlig er bygget til at tulle rundt på den afrikanske savanne og kratte rødder op. Især, hvis slagordene føles godt, og man kan nøjes med at nedgøre nogle andre, så man selv kommer til at fremstå som noget bedre, noget særligt.

Tyskland 1933?

Europa 2007. Mellemøsten 2007. Hele verden de næste 10-20 år. Der er noget "**særligt**" ved at hade. Der er noget **intense** ved at hade, ved at nedgøre, fornedre, trampe på, håne, spotte og latterliggøre. Det er ikke så rart at være bange eller føle sig overrumplet af nogle omstændigheder man ikke har indflydelse på, men had, dét giver en følelse af styrke! Det mobiliserer viljen til at kæmpe imod. Især sammen med andre som hader på samme måde. .... Man skal først og fremmest være **sammen** om at hade, og når

man først har isoleret sig i sin egen lille gruppe og lukket af fra input udefra, så er det jo **skønt** at gejle hinanden op!

Og det eneste man skal gøre for at blive lukket ind i varmen i flokken, er som regel at smadre noget som andre, der er anderledes end én selv, er glade for. Enten fysisk ved at gå ud og kaste noget tungt efter dem, eller rent politisk ved at begrænse andre folks frihedsrettigheder. Det er først og fremmest **nemt** at frygte, foragte og hade andre, og det bliver kun nemmere jo mere man afgrænser sig fra de andre.

Og dæmoniserer dem?

Findes der noget bedre?

Side 377. Vores anomali for 2000-2010-epoken var fremmedgørelse, fattigdom og taber status, og dét gjorde vi så til mainstream i 2010-2020.

Nedtur simpelthen?

En række økonomiske sammenbrud. Blandt andet på grund af at al den nuværende kontrol viser sig at være en illusion. Vi er på vej mod turbulente tider, simpelthen.

Fronterne er trukket skarpt op alle steder, og hvis de opløses, risikerer de at bryde med et brag. DJØF -tankegangen har ikke formået at samle mennesker, kun at sprede dem, og samtidig er det økonomiske gab mellem de rigeste og de fattigste kun blevet større. I alle samfund. Ikke blot dem vi plejer at sammenligne os med, men også dem vi absolut **ikke** plejer at sammenligne os med.

Kompleksitetsubalancerne risikerer at eksplodere med et brag?

Vores daværende – og mit nuværende – bud er at vi sidder på to bobler: en økonomisk og en kulturel, og når den ene først begynder at sprække, så sprænger den anden også.

Dét betyder turbulens på børserne, hvor stemninger kan underminere finansmarkeder og investeringsområder på ingen tid, usikker økonomi vil føre til flere krige, folk på flugt, øget belastning af miljøet, underminering af det internationale samarbejde, og i det hele taget ikke noget festligt årti.

Den vej vinden blæser

Side 378. Se, der er faktisk en ting, som vi ikke har været inde på endnu i alt dette her.

Og det er?

Den globale opvarmning. Plus de klimaforandringer, miljøforandringer, naturkatastrofer, folkevandringer, epidemiudbrud, pandemier, sygdomme, mangel på drikkevand, ødelæggelse af landbrugsjord og alle mulige andre forandringer som det risikerer at medføre. Det vil blive et barsk årti vi har foran os, og hvis klimaet begynder at gå bersærk, vil det kun forstærke alle de andre tendenser vi har talt om. Men overordnet set er jeg stadig overbevist om at vi går en voksentid i møde.

På den anden side af 2020?

Ja. Men spørgsmålet er, om det ikke er sindssygt at ignorere mulighederne, risiciene og perspektiverne ved at 6 milliarder mennesker (***i skrivende stund 7 milliarder***) får mindre plads, mindre vand og mindre mad, mens de rige bliver rigere, de fattige fattigere, og religionerne slås med næb og klør om at omvende flest muligt og fordumme de, som de har fået omvendt, samtidig med at vi alle sammen insisterer hårdnakket på hver især at kende den eneste sandhed. Vi kan forsætte den tendens så let som at klø os i nakken, eller vi kan vælge at lægge kursen om.

Side 383.

Trendpendulet 2020-2030

Når vi nåede frem efter år 2020, regnede vi med at de andre penduler; idépendulet, argument pendulet og religionspendulet i mellemtiden havde nået at svinge så meget at det i virkeligt store paradigmeskift fra teenager til voksen ville begynde at slå igennem.

Og dermed den økologiske ansvarlighed?

De virkelige reelle menneskelige værdier; tankerne med substans og vid, og viljen til samarbejde må før eller siden bryde igennem, og dét måtte alt andet lige afspejle sig i vores signaler.... Og derfor forudså vi en masse kreativitet og initiativ og en decideret global opblomstring. Og ikke mindst: en total nytænkning inden for politik, økonomi, teknologi og videnskab. Centrifugen sagtner farten og bliver centripetal: **(som søger mod midtpunktet)** forretning, videnskab, religion, underholdning, nytænkning og etik søger fælles mål.

Og det vil alt i alt sige, at efter 2020, så begynder det at gå fremad?

Vi går i virkeligheden en lys fremtid i møde?

I hvert fald fra 2020-2030, og formodentlig også et årti eller to mere, men så begynder det at blive noget lort igen.

Hvorfor?

Trendpendulet 2030-2040

Fordi sådan er mennesket. Nye generationer vokser op og skal tilegne sig verden og overtage den på deres egen præmisser. Ingen generation arver de forriges erfaringer, og når vi først er 30 år længere ude i fremtiden, så er der sgu nok et eller andet som går rivende galt igen, og så begynder vi at slås, ligesom vi altid har gjort.

Side 387.

Sikring af samfundet

En af de ting som vi sjældent skænker den store opmærksomhed er nemlig selve samfundet. Tværtimod tager vi i høj grad bare **samfundet** for givet, som noget der bare "**er der**" ....

Men det er det vel også?

Samfundet hænger kun sammen, så længe vi hver især spiller med på de regler som samfundet har... Fremtidens samfund er noget vi hver især bliver nødt til aktivt at **vælge til**.

Vi bliver med andre ord nødt til at **bygge** samfund i stedet for at splitte dem ad. Og det bliver noget vi bliver nødt til at vælge aktivt til, for det kommer ikke til at ske af sig selv.

Den næste økonomi

Derfor bliver midt helt konkrete bud på den næste økonomiske pendul epoke – som alt andet lige vil komme i løbet af nogle år – at den nuværende nyliberale økonomi vil komme til at træde i baggrunden for en demokratisering af samfundsøkonomien, en økonomi, hvor pengene ikke bare bliver overladt til sig selv, men hvor det kapitalistiske system kommer til at stå i samfundets tjeneste og ikke omvendt, sådan som det er nu.

Forudsætningen for den nyliberale økonomi er at økonomisk vækst er godt. Det er faktisk hele forudsætningen for kapitalismen: den kan simpelthen ikke håndtere stagnation uden at kollapse og bringe samfundet i en situation, hvor hele bunden af økonomien sulter.

Men da vi allerede er ved at dø af materiel overflod og mangel på mening i tilværelsen, så vil værdisættet for, hvad der er god økonomi før eller siden forandre sig.

Det vil dels komme til at ske gennem geneksproprieringer af en række virksomheder – eller i hvert fald en langt stærkere politisk overvågning af de store udbydere – når det viser sig at forsyningssikkerhed har større betydning end lavere priser og alt muligt hurlumhej-tilbud.

Som for eksempel?

Den elektricitet og telefoni du selv nævnte lige før. **Simpel spilteori:** på et liberaliseret el-marked er der ingen udbydere som har interesse i at være den der investerer mest i at vedligeholde selve el-nettet, med mindre de andre spille på markedet også spytter i kassen.

Det er der ingen garanti for at de andre gør, med mindre der er en skrap offentlig kontrol eller der skabes en ordening i branchen, hvor konkurrencen på dét område sættes ud af kraft, og alle investerer i fællesskab. Men hvem skal regulere det, uden at også dét samarbejde bliver umådeligt komplekst og begynder at suge præcis de samme ressourcer som man tidligere klandrede staten for at spille, og som var grunden til at markedet skulle privatiseres og effektiviseres *in the first place*? Hvis ikke konkurrenterne skal havne i en Nash-ligevægt, hvor ingen tager sig af noget son helst, andet end deres eget overskud, så vil den private drift af el-markedet før eller siden kræve lige så mange støttefunktioner som det tidligere statsligt styrede udbud gjorde. Den eneste forskel er at vi med konkurrence mellem private udbydere som forbrugere også kommer til at betale for deres reklame-omkostninger.

Men har der ikke været noget fremme om at folk ikke skifter elselskab, selvom der er en prisforskel?

Jo. Og ved du, hvorfor de ikke gør det?

Fordi det er for komplekst at skulle sætte sig ind i alle tilbuddene hele tiden og skifte både vandforsyning og elforsyning og telefonselskab og internetudbyder og bank og forsikringsselskab?

Varer og ydelser

Så slut med privatiseringerne?

Slut med ikke at kunne se forskel på varer og ydelser i hvert fald:

Varer er ting som for eksempel sko, biler, skjorter og marmelade, hvor der rent faktisk er en forskel på produkterne med hensyn til pris, kvalitet, stil, smag, farve, indhold, fremstillingsmetode og så videre.

Ydelser er alle de produkter, hvor vi ikke kan se forskel på, om det har det ene navn eller det andet. *Strøm, varme, telefonforbindelse, vand, togdrift – kollektiv transport i det hele taget?*

Side 392.

Firmaposten?

Et fungerende postvæsen som sikrede informationsstrømmen for både firmaer og private, var én af forudsætningerne for at industrisamfundet overhovedet kunne blive til noget. I takt med de seneste 20 års privatisering og liberalisering af posten er servicen over for privatkunder støt og roligt faldet, og samtidig er portoen steget. Hvis diverse postvæsener rundt omkring liberaliseres totalt, så vi skal til at betale den reelle pris for privatpost, så kan du godt vinke farvel til daglig udbringning af post i boligområder og landdistrikter, og du kan se frem til at et privat brev kommer til at koste omkring en krone grammet.

Men er et fungerende postvæsen ikke en samfundsfunktion? Er det ikke en del af et fungerende samfund at jeg kan regne med min post?

Jo. Og hvorfor liberale regeringer og økonomer af Chicago-skolen ikke kan se dét, forstår jeg simpelthen ikke. De er jo ikke underbegavede som sådan. - Dét med samfundsfunktionen gælder efter min bedste overbevisning også rent vand, elektricitet, varme,

hospitaller, grundskoler, togdrift, gadebelysning, kloakering og kystsikring i tilfælde af at verdenshavene begynder at stige.

Så slut med privatiseringer?

Slut med ukritisk privatisering i hvert fald. Og muligvis en samfundsmæssig tilbageerobring af visse væsentlige forsyningsområder. - I en verden som bliver mere og mere kommerciel, og hvor penge er det eneste der regnes for noget, er det jo i virkeligheden dybt åndsbollet at staten sælger det eneste den reelt har at handle med: en velfungerende infrastruktur.

Privatiseringer er reelt demokratiet der afvikler sig selv?

Man skal passe på, hvem man kalder landsforræder, men jeg synes af de folk der sælger ud af arvesølvet bør tænke sig **rigtig** godt om!

Et andet bud på den økonomiske fremtid er at vi vil se en lovgivning som kommer til at favoriserer lokal produktion frem for international bevægelighed. Dels af miljøhensyn, dels fordi vi er nødt til at have et varieret arbejdsmarked, hvis samfund skal kunne hænge sammen. Det kan ikke lade sig gøre uden en varieret produktion, og en varieret produktion er det samme som et bredt spektrum af niveauer af kompleksitet.

Sig lige det igen!

Hvis samfundet skal kunne hænge sammen, så er samfundet nødt til at have både højkomplekse og lavkomplekse virksomheder. Dels kan det ikke nytte noget at alle de højkomplekse virksomheder ligge i én af del af verden, og alt det lavkomplekse ligger på et andet kontinent. Det fører kun til sårbarhed for begge slags økonomier. Dels er det væsentligt at både de dummeste og de kvikkeste kan finde arbejde i alle typer af samfund.

Hvis vi udelukkende har højkomplekse jobs i vores del af verden, så kobler vi jo hele den dårligst begavede del af befolkningen af arbejdsmarkedet og er nødt til at betale dem for ikke at dukke op på vore arbejdspladser, hvor de bare kommer til at gå i vejen.

Og hvis vi samtidig udelukkende har lavkomplekse jobs i andre dele af verden, så vil deres kvikkeste hoveder jo skynde sig væk derfra og strømme til vores samfund, hvor de kan udnytte deres evner til det yderste og oven i købet blive betalt klækkeligt for det.

Er det ikke allerede sådan det er?

Det kan sagtens blive mere ekstremt, og det kan også risikere at gå helt galt.

Og som en tredje ting vil vi formodentlig også se langt flere overnationale politiske institutioner og reguleringer, end det er tilfældet i dag.

Altså handelsaftaler, WTO og den slags?

I stedet for at slippe alle markedskræfterne fri på en gang – så bliver vi nødt til at skabe nogle rammer for den internationale økonomi som beskytter de svage økonomier i stedet for at tvinge dem til at åbne deres markeder for vore produkter.

Eksemplet er som bekendt den bedste læremester.

Men det gør vi ikke?

Dét jeg ville frem til, var nødvendigheden af at **vælge** samfundet. Både nationalt og globalt.

Men sker dét?

Her har Lene Andersen ubetinget ret. Læs her mine filer: Kanaliseringer og Guddommelige samtaler mfl.

Nationalt -i det omfang at vi stadig har nationalstater som vi kender dem, men så i hvert fald **lokalt** - vi vil se at en række samfundsopgaver vil blive trukket tilbage til samfundets og demokratiets kontrol.

Forbrugermarkedet kan under ét betragtes som en institutionaliseret "exit" fra politikken – eller som en særdeles lønsom tillokkelse, der skal anspore de potentielle forbrugere til i stimevis at forlade den politisk- bureaukratiske styrings trøstesløse og utiltalende verden. Bevægelsen ind på markedet fremskyndes af såvel "skub" som "træk" – kræfter. Menneskene er lede og kede af overfyldte klasseværelser, af offentlige transportmidlers trøstesløse interiører og generelle upålidelighed, af lange køer og af den rutineprægede service der ydes af det overbebyrdede og underfinansierede offentlige sundhedsvæsen -og derfor længes de efter at kunne gå "til en læge, de selv har valgt, på et hvilket som helst tidspunkt", eller sende deres børn i "en skole, de selv har valgt, og som ledes af de undervisere, de selv har valgt". Jo mindre tilfredsstillende, jo mere kvælende den offentlige, politiske styrende arena fremstår, jo mere brænder borgerne efter at "købe sig fri" af den. Hvis de var i stand til det, ville de lægge enhver form for offentlig, politisk administreret service bag sig. Jo flere af dem der gør det, jo mindre bliver råstyrken eller den rene og skære irritationskraft hos dem, der ikke har råd til at tage springet, og jo mindre pres lægges der på regeringen for at forbedre arbejds-kvaliteten i den offentlige sektor og gøre dens service mere tillokkende.

Frihed - Zygmunt Bauman. 1988

Dét jeg ville frem til, var nødvendigheden af at **vælge** samfundet. Både nationalt og globalt. Nationalt – i dét omfang at vi stadig har nationalstater som vi kender dem, men så i hvert fald **lokalt** - vil se en række samfundsopgaver vil blive trukket tilbage til samfundets og demokratiets kontrol....

Samfundet har i bogstaveligste forstand ikke noget menneskeligt ansigt! Det samme gælder politiet og sygehusene. Med offentlige sygehuse blev vores fælles interesse i at sikre sundhed til hele befolkningen synlig, simpelthen fordi sygeplejerskerne og lægerne gik rundt i nogle kitler med et lille mærke på brystlommen, hvor der stod, hvem der havde ansat dem. Nemlig os alle sammen.

Men det har vi jo stadigvæk? De offentlige sygehuse er jo ikke helt væk?

Og gudskelov for dét! Men det er ikke længere dér folk tager hen, hvis lokummet virkelig brænder. Når man virkelig er i nød, så er det ikke længere fællesskabet der springer til og yder den bedste hjælp. Har man en sygeforsikring, så falder valget på et privathospital. -

Nu er jeg tilfældigvis af den opfattelse at det **er** sundt med konkurrence, og der er ingen tvivl om at valgfriheden og muligheden for at kunne betale sig fra ventelister er en fremragende ting, men det er et spørgsmål om balance, og det er et spørgsmål om, hvad det er for et samfund vi ønsker at leve i. Det samme gælder, når ro og orden i højere og højere grad bliver et spørgsmål om private vagtværn og videoovervågning....

Hvis vores samfund, vores fællesskab ikke kan træde i karakter med synlige omsorgs-funktioner, men det eneste sted den opvoksende generation møder samfundet, dét er, når de skal have tæsk, så er der jo ikke noget at sige til at de vender samfundet ryggen! -

Eller rettere sagt: der er slet ikke noget samfund at vende ryggen til, og derfor kommer de til at stå og dreje rundt på stedet uden at nogen opdager at de gør oprør. Vi er alle sammen så optaget af vore egne egoprojekter at det obligatoriske teenageoprør hos den opvoksende generation kun bliver synligt, hvis de tager rigtigt kradse midler i brug.

Men så står politiet til gengæld også klar med crowd control, skjold og nedslået visir?

Og hvem er det politiet beskytter sig imod? Vrede kosakker i blodrus eller krigeriske stammehøvdinge fra Afrika? Horder af gale muslimer som vælter ind over grænserne?

Nej, det er vores egen gymnasieelever og deres jævnaldrende fra vore nabolande og militære alliance partnere. Hvis ikke **dét** er en demokratisk falliterklæring, så ved jeg ikke hvad det er! Før eller siden er vi nødt til at skabe følelsen af at der rent faktisk er et samfund at være i opposition til og individ i, for ellers ende det i uorden og kaos.

Spørgsmålet er bare hvor kaotisk det behøver at blive, før vi vender skuden og begynder at bygge op igen i stedet for konstant at splitte tingene ad.

Men kan det overhovedet lade sig gøre at skabe et samfund med alle de omsorgsfunktioner du tale om, når du selv har tegnet Malthus' kurve med alle de komplekse forventninger?

Se denne Malthus kurve i bogen.

Præcis. Derfor bliver vi også før eller siden nødt til at indse, hvor de egentlige problemer ligger henne, nemlig i det manglende fællesskab, det manglende samfund. Når først dét bliver genetableret, så kan vi nemlig også pille alle overvågningskameraerne ned igen. -

Eller i hvert fald behøver vi ikke reparere dem, efterhånden som de går i stykker.

Det kan godt være at det tager noget tid – men en skønne dag pille vi dem ned.

Det kommer bare ikke til at ske, så længe børn og unge – specielt dem der tilhører forskellige etniske, kulturelle eller religiøse minoriteter, og som derfor føler sig endnu mere udenfor – i løbet af deres opvækst kun møder samfundet som en bussemand og absolut ikke som et samfund det er muligt at deltage aktivt i, eller et samfund der er grund til at vise respekt.

Den vigtigste opgave for fremtidens politikere, dommere, erhvervsleder, politi, lærere, øvrigheds personer, præster og økonomer bliver, med andre ord, ikke at skabe økonomisk vækst – det **har** vi prøvet, og det blev vi kun lykkeligere af indtil en vis grænse – men derimod at sikre at alle i samfundet **føler** at de har en plads i fællesskabet, **føler** at de har noget at bidrage med til samfundet.

Derfor er det væsentligt med et varieret arbejdsmarked, et arbejdsmarked med forskellige niveauer af kompleksitet. Den opgave kan kapitalismen eller liberalismen ikke klare alene, ikke uden at være hjulpet af en målrettet politisk indsats.....

Verden er en proces, og ingen af de to løsninger rummer den endegyldige sandhed. Enten – eller'et fungerer ikke. Både kapitalismen – eller liberalismen eller hvad vi nu skal kalde den – og socialismen må erkende egne og andres både styrker og svagheder.

Se sig selv udefra?

Bingo!

Side 398. Det sjove ved det er jo, at hos jæger-samlerne fungerer det udmærket. I de gamle landsbysamfund gik det også fint. I en landsby med 500 mennesker er der jo ikke nogen som er hjemløs eller går ledige rundt til ingen nytte. Folk sørgede for hinanden og sikrede at alle i landsbyen fik noget at spise og et sted at sove. Blandt de af vores indvandrere som kommer fra ikke-industrialiserede samfund, tager man sig jo også af hinanden. Hvorfor skulle vi ikke kunne gøre det samme, når vi lever i materiel overflod?

Fordi vi kun er hjælpsomme, når vi er tvunget til det? I samfund, hvor der ikke er mere end 500 medlemmer og alle kender alle, der er det naturligt, fordi man er tættere

på hinanden – både fysisk og familiemæssigt – elendigheden er synlig på en anden måde, man kan ikke bare ignorere den?

Og derfor er vi nødt til at udvikle kollektiv selverkendelse og klaroverhed som også omfatter de problemer som **ikke** er synlige for os i vores egen dagligdag, og som ligger uden for vores personlige vennekreds og livsstils område.

Men gør vi ikke allerede dét med socialhjælp og via skatten?

I socialstaten betaler vi folk som er alt for anderledes eller ringere stillet end os selv, til at holde sig væk fra dér, hvor vi andre gerne vil have det sjovt, for eksempel på arbejdet, og vi flytter der hen, hvor vi kan slippe for at se eller omgås dem der er fattige eller bare generelt utjekkede.

(HUS)vild ungdom

Indvielsesceremonierne som ofte strakte sig over flere uger, betegnede overgangen fra lykkelig sorgløs barndom til disciplineret manddom, fra uansvarlighed til ansvar, fra uvidenhed til kundskab.

Det var en meget drastisk forandring for drengen, der gennemgik dem.

Han trådte ind i en helt fremmed verden af sang og ceremonier, gennem hvilke han skulle lære at forstå mange ting, hvordan hans land var skabt, stammens historie, religion og etik. Han skulle gennemgå pinefulde ritualer. Smerten skulle hjælpe ham til ikke at glemme, hvad han lærte.

*De australske aboriginals – Forsvundne Verdener
Jens Bjerre, 2005*

Hvis de næste generationer af unge ikke skal kede sig endnu mere end de nuværende, og hvis de ikke skal tage endnu flere stoffer og henkaste endnu flere af deres mest vitale år foran endnu flere hjernedøde computerspil, så er vi som de voksne i samfundet nødt til at tilbyde dem en produktiv plads i samfundet, hvor de føler at de bidrager med noget som andre er glade for. Vi skal med andre ord ikke alene **give** de næste generationer nogle værdier, de skal også have fornemmelsen af at de selv kan **skabe** værdi.

Side 401. Den anden ting som man kan se i USA -og det finder også sted herhjemme – der er at drengene på absolut **ingen** måde har respekt for pigerne og deres grænser.

Pigerne bliver enten drukket fulde eller fyldt med stoffer, når de er til fest, og derefter vis bliver de lokket til at smide tøjet og lade sig optage på video og lagt på nettet. De såkaldte **date rapes** og tricket med at putte sovemiddel i en piges drink og så gå ud og voldtage hende bagefter, er efterhånden ved at være helt gammeldags.

De der drukrejser til sydens sol er i virkeligheden også et symptom på at vi ikke har noget fornuftigt at tilbyde folk fra der er 16-24?

Hvis vi havde fyldt noget interressant i hovedet på dem og havde udstyret dem med et minimum af sociale færdigheder, så havde de jo ikke behøvet drikke hjernen ud for at turde tale med jævnaldrende på en ferie.

Side 403. Pligterne har vi på bedste pubertære vis valgt at ignorere. Derfor bliver vi før eller siden nødt til at genetablere vores samfund. Genetablere det med regler og ritualer og overgangsriter og hele molevitten. Vi er nødt til at have nogle rammer at være mennesker i, ellers **kan** vi ikke være mennesker.

Det som det helt grundlæggende handler om, er jo, om det er samfundet der skaber individerne, eller individerne der skaber samfundet. Den første forklaring blev forsøgt i Sovjetunionen og af de fascistiske styrer tilbage i systemtiden, og den anden forklaring er så den som klassiske økonomer fandt på, og om ikke helt har spillet fallit endnu, og derfor er der nogen der stadig tror at den rummer den eviggyldige sandhed.

Men verden er en proces?

Svaret ligger et sted **mellem** de to. Men præcis hvor, er der ikke noget evigtgyldigt svar på; det er nemlig en proces. Løsningen findes i balancen mellem individ og samfund, i balancen mellem behovet for tryghed og behovet for frihed. Individerne skaber samfundet, og samfundet skaber individerne. Ingen af de to modpoler kan rumme hele svaret alene.

Det er yin og yang om igen?

Og intet system varer evigt, og derfor kommer økonomipendulet i løbet af nogle år til at svinge væk fra nyliberalismen og frem til en ny form for samfundsøkonomi med et andet værdigrundlag. Det bliver nødvendigt med en økonomi og en lovgivning som sikrer mangfoldigheden både lokalt og globalt. Lokalt i den forstand at der er nødt til at være lavkomplekse jobs, også i et højkomplekst samfund, for ellers marginaliserer vi majoriteten af vores egen befolkning, og det kan på ingen måde være ønskværdigt. - Globalt er mangfoldighed nødvendig i den forstand at alle kulturer har noget at byde på; andre måder at forstå og forklare verden på, og det vil være berigende for os alle sammen med så stor diversitet som muligt. Der er ikke kun én måde at være menneske på.

Lige så væsentligt som det er for vores eget samfund at der er nyttige jobfunktioner til alle, lige så nødvendigt er det at ulandene udvikler deres egne former for højkompleksitet. Tænk hvis de gik rundt og gemte på nogle guldkorn nede i Afrika som vi andre kunne lære noget af? Ovre i Sydamerika. Eller oppe omkring Nordpolen.

Demokratiet

Hvis menneskeheden minus én var enig, og den ene havde sin egen mening, ville menneskeheden ikke have større ret til at bringe ham til tavshed, end han til at bringe menneskeheden til tavshed, ifald han havde magten.

John Stuart Mill

Side 441.

Mere om demokratiet og resten af verden

Vi skal finde ud af, hvad der er vigtigt at være enige om, og hvad der er ligegyldigt. Og for at kunne finde ud af dét er det nødvendigt at lytte. Lytte til de andre, også til dem der ikke ligner én selv, lytte til mindretallene, lytte til de mærkelige og lytte til de almindelige, og naturligvis også lytte til sig selv. Se sig selv med andres øjne og lære sig selv at kende set udefra – mens de andre gør nøjagtig det samme. Ikke blot lytte til, hvordan man gerne vil iscenesætte sig selv som en del af den gruppe man ønsker at tilhøre, men at man rent faktisk gider tænke over, hvad det er for en slags samfund man lever i og sammen med hvem. At man er villig til at lade sig overbevise om at man måske er i gang med at tage fejl, og at andre kan sidde inde med viden eller synsvinkler man ikke selv har opdaget.

Dét er demokrati! Eller i hvert fald fundamentet for det.

Læs her Lene Andersens Demokratihåndbog fra 2010.

Side 419. Det videnskabelige og teknologiske har frembragt de sidste 200 år, har uden tvivl nået imponerende resultater, men den er også ved at kvæle os i forurening, og den har jo *ikke* skabt den sociale retfærdighed som vi bliver lovet, hver gang der bliver opfundet noget nyt. Tværtimod.

Hvad er det stik modsatte af en videnskab og teknologi som kontrollerer naturen?

En natur som kontrollerer videnskaben og teknologien? - En natur og naturvidenskab som kontrollerer teknologien? Vi begynder at tage ved lære af naturen i stedet for at dominere den? Spiller sammen med de kaotiske systemer i stedet for at forsøge at begrænse dem?

Nu bliver det store paradigmeskifte at videnskaben indser naturens overlegenhed, og at teknologien bliver indrettet efter dét. Naturen er meget smartere indrettet, end vi nogensinde har forestillet os. I fremtiden vil vi sætte naturen over teknologien, vi vil lære fra naturen i stedet for at forsøge at kontrollere den. Vi vil bruge videnskaben til at spille teknologisk sammen med naturen i stedet for at forsøge at klemme den ned i vores sølle udtænkte systemer. Arrogance vil blive skiftet ud med ydmyghed. Og det sjove ved det er at det vil medføre mindst lige så imponerende resultater som den gamle videnskab og teknologi har gjort!....

Konsekvensen er altså ikke at videnskaben eller teknologien skal gå i stå, men at de vil arbejde på en anden måde?

Side 424. **Hvad var princippet for termodynamikken?**

Hvad gjorde varmen? ***Den spredte sig... ?*** Hvad holder jeg i min hånd?

En gaffel... Hvis den ene ende af gafflen er varm, så spreder varmen sig til resten af gafflen. Energien udligner sig!

Og hvis du lægger et vådt klæde rundt om en flaske, og lægger den i solen, så fordamper vandet i klædet og leder varmen væk fra flasken, så den køles ned. Ud fra dét er en nigeriansk økonom og biolog, Mohammed Bah Abba hedder han, som har bygget et køleskab af sand, vand og ler. I Nigeria er strømforsyningen mildest talt ustabil, og det er de færreste der har råd til et køleskab. Samtidig betyder varmen at fødevarerne fordæres meget hurtigt, og derfor er helbredssituationen – ud over at folk er umådelig fattige – ofte kritisk. Samtidig med dét har landet et tusindårig tradition for pottemageri som er ved at uddø, fordi nigerianerne i fremskridtets hellige navn er begyndt at buge aluminiumsspande i stedet for lerkrukker.

Ind på banen træder så Hr. Abba og tænker sig om: hvordan afhjælper man en konkret fødevarerproblem med lokal teknologi og for ingen penge? Man tager to store lokalt producerede lerkrukker, den ene lidt mindre end den anden, og stiller den mindste inden i den større. I mellemrummet lægger man vådt sand, og takket være det tørre klima gør termodynamikken og fordampningen at varmen bortledes fra krukkerne, og dermed bliver indholdet i den nederste krukke kølet ned og kan holde længere.

Kan du se, hvor for Abbas krukker er geniale i den nigerianske økonomi?

Det er co-evolutionær teknologi? Uden bivirkninger?

Lav kompleksitet med umådelig stor effekt! Kølingen betyder at det ikke er nødvendigt at transportere varer til markedet lige med det samme, når de er høstet, men at man kan vente et par dage. Ikke alene kan det medføre sundere madvarer i området, fordi folk undgår at blive udsat for fordærvet mad, og fordi man ikke behøver at tørre kød og frugt og

grønt der ellers normalt risikerer at miste vitaminer ved at blive tørret; det har vidtrækkende konsekvenser for hele samfundet. Kølingen betyder at det ikke er nødvendigt at transportere varer til markedet lige med det samme, når de er høstet, men at man kan vente et par dage. På den måde får kvinderne mulighed for at tjene flere penge, fordi de kan tage flere og mere friske varer med til markedet på én gang. Dermed kan de også opnå en vis økonomisk uafhængighed fra deres mænd. Pigerne som traditionelt har været dem der hjalp til med at høste og bringe varer til markedet, mens drengene gik i skole, behøver nu heller ikke at gå til markedet, og derfor kan de også komme i skole. Endelig må man formode at fremstillingen af krukkerne giver arbejde til en del lokale som kan bruge de penge de tjener i lokalsamfundet, og derved skabe fundamentet for yderligere kompleksitet på stedet.

Win-win-situation? Investeringerne bliver inden for den samme økonomi, og de skaber en generel co-evolutionær udvikling? Gennem et ret simpelt bask med sommerfuglens vinger har Abba sat gang i en kaotisk proces af nogle memorer som kan forandre et helt samfund?

Næppe en opfindelse han får Nobelprisen for, men ikke desto mindre teknologi baseret på klassisk naturvidenskab og til gavn for menneskeheden. - Til gengæld har han så fået The Rolex Award som er en pris der i højere grad satser på at belønne simple teknologier.

Så den slags teknologisk tænkning findes altså derude; teknologi som aflurer naturen dens mekanismer og spiller **med** den i stedet for **imod** den.

Evolutionspsykologien er en anden videnskab som kommer til at sætte sit fingeraftryk i det videnskabelige og teknologiske landskab. Det er en relativt ny videnskab, men den giver os en helt grundlæggende mulighed for at forstå, hvad vi er for nogle størrelser som mennesker.

Hele evolutionen som vi talte om i går?

Ud fra vor viden om den vil det vil det langt højere grad være muligt at indrette vores samfund, vores sociale grupper, vores skoler, vores arbejdspladser – stort set alle de steder, hvor vi mødes og er nødt til at arbejde sammen – efter, hvordan vi fungerer som mennesker. Indrette systemerne efter mennesket, og ikke omvendt.

Også her har Lene Andersen helt ret.

"Efter corona udbruddet i begyndelsen af dette år 2020 vil mange danskere have mere hjemmearbejde efter Corona." Artikel i Jyllands-Posten Mandag den 8. juni 2020.

Byplanlægninger fra systemtiden for eksempel. Det uorganiske ikke co-evolutionære funktionalistiske Utopia som mennesker bliver sindssyge af at bo i. Skoler med stive regler, firkantede klasselokaler og undervisningsplaner, og en ideologi om at alle børn skal lære det samme på samme måde på samme tid. Med kendskab til, hvordan evolutionen har skabt os, vil det være muligt at etablere nogle rammer for læring og arbejde, hvor vi kan **være** som mennesker, hvor vi ikke behøver at klemme os selv ned i rigide systemer for at passe ind. ***Vigtigt, læs her videre i bogen til side 435.***

Side 435.

Vi er natur

Det første virkeligt store spring er, når vi ændrer vores selvopfattelse og indser at vi selv er natur. Der er ikke nogen grænse mellem os selv som mennesker og naturen.

Vi **er** natur! Der er ikke noget enten-eller, vi og naturen er både-og. På det teoretiske plan er videnskaben selvfølgelig udmærket klar over at det forholder sig sådan, men i praksis er vi her i Vesten bare vant til at opfatte os selv som noget **"andet"**, noget som er løsrevet fra naturen.

Hævet over den?

Det første store spring bliver, når den bibelsk-aristoteliske-binære distinktion mellem menneskene og natur bliver fortrængt i vores kultur. Vestlig tankegang vil langsomt optage Østens filosofi og dens fuzzy anskuelse med hensyn til menneske og natur. Vi og naturen er ét. Vi er i konstant udveksling med aberne og bierne og blomsterne og træerne og mikroberne, ligesom aberne er i konstant udveksling med træer og mikroberne og bierne og blomsterne og os. Om ikke andet, så fordi det er den samme ilt og kuldioxid vi er afhængige af. Vi eksisterer i gensidig afhængighed.

Det andet spring er det jeg kalder **"teknologiens og videnskabens Tai -chi"**.

Og "videnskabens tai-chi" er så at vi bruger naturens eksisterende processer til at gavne os selv i stedet for at angribe naturen for at nedlægge den?

De videnskabelige og teknologiske fremskridt vil vi komme til at skabe, når vi erkender at dér, hvor vi griber ind i naturen og forsøger at styre den, der spilder vi vores egen energi, der skaber vi uorden, og vi skaber situationer, hvor vi ikke kan trække os ud igen. Har vi først forsøgt at overtage styringen med naturen, så er vi nødt til at blive ved.....

Når vi griber ind i naturen, sådan som vi har gjort det indtil nu, så er de ting vi ændrer, udelukkende de naturlige processers resultater, ikke selve naturens processer som sådan, for dem kan vi aldrig ændre ved – endsige forbedre.

Sig lige dét igen!

Dét som vi ændrer på, når vi griber ind i naturen, er ikke de underliggende processer, præmisserne for hvordan naturen udvikler sig; den måde kaos udvikler sig på, den måde netværkene dannes, den måde tingene bliver mere komplekse, det eneste vi ændrer på er nogle udfald af de naturlige processer..... Jo mere vi forsøger at gå imod naturens processer og energi, desto mere vil vi spilde vores egen. Det er pointen med tai-chi. Derfor vil bioteknologien, nanoteknologien, og hvad videnskaben og den teknologiske forskning ellers måtte finde på, kun være til besvær, så længe de går imod eller forsøger at ændre på naturen. Hvis vi bruger den viden vi allerede har og kombiner den med dét som naturen har at **forære** os – læg mærke til ordet **forære**, det er ikke et vi bruger meget i vores kultur – så er det min spådom at vi ville kunne løse ikke så få problemer.

Det tredje spring i dette her mega-narrativ, der er når vi indser at en stor del af det 20. århundredes teknologi var en lang gåen over åen efter vand. Og hvorfor var det dét?

Fordi vi reelt ikke har løst nogen af vores problemer. Hvad vi har gjort er at vi har udfyldt en masse nicher i det memetiske netværk, vi har øget kompleksiteten, men vi har ikke skabt noget reelle løsninger.

Det er ellers noget af en påstand.

Hvorfor gør vi det hele tiden så vanskeligt for os selv? Hvorfor bliver vi ved med at skabe komplekse løsninger som medfører problemer der er endnu mere komplekse, end det problem vi lagde ud med at stå over for?

Og som kræver endnu mere komplekse løsninger?

Som skaber endnu mere komplekse problemer som kræver endnu mere komplekse løsninger. Hvad hed hypotese II og III?

”Jo højere oppe ad den eksponentielle kurve for kompleksitet vi befinde os, desto mindre er nytteværdien af fremskridtet i forhold til kompleksitet” og ”Marginalem mellem fordele og ulemper bliver mindre, jo mere højteknologisk / kompleks teknologien er – jo mere højteknologisk, desto hurtigere indtræder ulemperne ved teknologien.”

Plus: III b ”Graden af fremskridt falder eksponentielt i takt med at kompleksiteten stiger”. Og så er der femmeren: ”Kompleksiteten når et niveau, hvor vi ikke længere er i stand til at løse vore problemer.”

En af forklaringerne kunne selvfølgelig være at vi gør alt dét vi gør, af nysgerrighed. Fordi vi ønsker at finde ud af, om vores idéer kan lade sig gøre i stedet for at fokusere på de ting vi rent faktisk har behov for, og som ville løse de problemer som reelt står i vejen for en øget livskvalitet globalt.

Teknologien har ikke nogen etik i sig selv, og det har skabt en kompleksitet som vi før eller siden ikke selv kan styre?

Og derfor tale de ”traditionelle futurister” også om at vi bliver nødt til at udvikle computere der er mere intelligente end os selv, så de kan løse problemerne for os.

Men det vil vel bare skabe endnu mere øget kompleksitet?

Absolut.

Læs her resten af siderne frem til side 445.

Fortsat side 444 nederst.

Hvem – eller hvad – er så den ***”højeste”*** for liv eller intelligens på vores planet?

Bestemmer vi selv, eller er det bare noget vi tror vi gør?

Eller er vi underlagt en mekanisme for øget kompleksitet som vi ikke er herrer over?

Ved du hvad mennesket er?

Gener og memorer?

Hvad begyndte det med? Det aller-aller første i universet?

The Big Bang?

Energi. Energi, svingning, puls. Atomare partikler, dannet af ren energi. Atomere. Stof. Alt er skabt af energi og stof. Energien er stof, stoffet er energi. Samme energi, samme stof, samme puls. Kald det Gud, om du vil. Einsteins teori om universets krumning, Bohrs forklaring på atomets opbygning. ***Kvantefysikken og Teorien om Alt. Forsøget på at forene relativitetsteorien med kvantefysikkens teori. Dette er fysikkens hellige gral.***

Det hele er stjernestøv.

Som er energi?

Så hvad er mennesket så?

Energi?

Vi er universet, der har erkendt sig selv!

***Dette er korrekt. Læs her kanaliseringer og Samtaler med Gud bog I - II – III
Jeg har dem alle liggende som filer i koncentreret form på min pc.***
